

Södertörns högskola | Institutionen för samhällsvetenskaper
Kandidatuppsats 15 hp | Socialt arbete | Vårterminen 2013

Ungdomars handlingsstrategier inför framtiden

– En kvalitativ jämförelse mellan fyra
högstadiungdomar från bostadsområden med
olika socioekonomisk status

Av: Suad Abubaker och Jenny-Louise Östlund
Handledare: Lars Holmberg

Abstract

Title: Young people's action strategies for the future - A qualitative comparison of four high school adolescents from neighborhoods with different socioeconomic status

Authors: Suad Abubaker och Jenny-Louise Östlund

Through this study, we intended to answer how capital assets and habitus affect young people's reasoning, in terms of education and career, based on residential affiliation. The aim of the study was to investigate how growing up in segregated neighborhoods with different socioeconomic status affects young people's action strategies in terms of education and career. Our thesis was that young people's action strategies differ based on neighborhood affiliations. We thought that young people from neighborhoods with higher socioeconomic status are more resourceful and therefore easier know how to navigate in the education field. The study is based on Lidingö and Botkyrka, two living segregated areas in Stockholm's state with different socioeconomic status, where Lidingö is more resourceful. This study is based on a qualitative approach in the form of semi-structured interviews, where four high school students in the ninth grade, two of them are residents of Lidingö and two in Botkyrka, were interviewed. The study's theory is based on Pierre Bourdieu's theoretical concepts: symbolic capital, cultural capital, educational capital, social capital and habitus. We have been able to discern that the young people in this study possess different measures of capital assets dependent on residential and that this in turn led to different habitus. Unlike the young people from Botkyrka, the young people from Lidingö showed higher levels of both social and cultural capital. This can be a decisive factor when to explain why the young people of this study reasoning and strategies in terms of education and career are different between both areas. Unlike the young people from Botkyrka, the young people from Lidingö showed both clear future goals, in terms of education and career, and well thought action strategies for how they will achieve their goals. Through this study we have been able to substantiate our thesis.

Keywords: Botkyrka, Bourdieu, education, habitus, Lidingö, segregation, socioeconomic status, young people

Sammanfattning

Titel: Ungdomars handlingsstrategier inför framtiden – En kvalitativ jämförelse mellan fyra högstadieungdomar från bostadsområden med olika socioekonomisk status

Författare: Suad Abubaker och Jenny-Louise Östlund

Genom denna studie ämnade vi besvara hur kapitaltillgångar och habitus påverkar ungdomars resonemang, sett till utbildning och karriär, baserat på bostadsområdestillhörighet. Syftet med studien var att undersöka hur uppväxten i segregerade bostadsområden med olika socioekonomisk status påverkar ungdomars handlingsstrategier vad gäller utbildning och karriär. Vår tes var att ungdomars handlingsstrategier skiljer sig baserat på bostadsområdestillhörighet. Vi trodde att ungdomar från bostadsområden med högre socioekonomisk status är mer resursstarka och därigenom enklare kan navigera sig inom utbildningsfältet. Studien utgår från Lidingö och Botkyrka, två boendesegregerade områden i Stockholms län med olika socioekonomisk status, där Lidingö är mer resursstarkt. Vidare utgår denna studie från en kvalitativ metod i form av semistrukturerade intervjuer, där fyra högstadieungdomar i årskurs nio, två av dem är hemmahörande på Lidingö och två i Botkyrka, har intervjuats. Studiens teori grundar sig på Pierre Bourdieus teoretiska begrepp: symboliskt kapital, kulturellt kapital, utbildningskapital, socialt kapital samt habitus. Vi har kunnat urskilja att ungdomarna i denna studie har olika mått av kapitaltillgångar beroende på bostadsområdestillhörighet och att detta i sin tur lett fram till olika habitus. Lidingöungdomarna uppvisade både ett högre mått av socialt och kulturellt kapital än Botkyrkaungdomarna. Detta kan emellertid vara en avgörande faktor till att ungdomarnas resonemang och handlingsstrategier vad gäller utbildning och karriär skiljer sig områdena emellan. Till skillnad från Botkyrkaungdomarna, uppvisade Lidingöungdomarna både klara framtidsmål, sett till utbildning och karriär, samt genomtänkta handlingsstrategier kring hur de ska gå tillväga för att uppnå dessa mål. Genom studiens empiriska material har således vår tes kunnat styrkas.

Nyckelord: Botkyrka, Bourdieu, habitus, Lidingö, segregation, socioekonomisk status, ungdomar, utbildning

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	1
1.1 BAKGRUND	1
1.1.1 Lidingö	2
1.1.2 Botkyrka	2
1.1.3 Boendesegregation	2
1.3 AVGRÄNSNINGAR	4
1.4 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	4
2 TIDIGARE FORSKNING	4
2.1 SEGREGATION OCH SVENSK SKOLA : EN STUDIE AV UTBILDNING, KLASS OCH BOENDE.....	5
2.2 MULTIKULTIUNGDOM : KÖN, ETNICITET, IDENTITET	5
2.3 SKOLAN MITT I FÖRORTEN: FYRA STUDIER OM SKOLA, SEGREGATION, INTEGRATION OCH MULTIKULTURALISM.....	6
2.4 KULTURNAVIGERING I SKOLAN	8
3 METOD	9
3.1 VAL AV METOD	9
3.1.1 Semistrukturerade intervjuer.....	10
3.2 URVAL.....	10
3.3 STUDIENS GENOMFÖRANDE	12
3.3.1 Utformande av intervjuguide.....	12
3.3.2 Genomförande av intervjuer	12
3.3.3 Analys och tolkning av material.....	13
3.4 METODKRITIK.....	14
4 TEORI	15
4.1 KAPITAL.....	15
4.1.1 Symboliskt kapital	16
4.1.2 Kulturellt kapital	16
4.1.3 Socialt kapital.....	18
4.2 HABITUS	18
5 RESULTAT OCH ANALYS.....	19
5.1 LIDINGÖ.....	20
5.1.1 Frida.....	20
5.1.2 Nathalie.....	25
5.2 BOTKYRKA	29
5.2.1 Samira.....	29

5.2.2 <i>Freddy</i>	33
5.3 METAANALYS	35
6 SLUTSATS OCH DISKUSSION	44
6.1 SLUTSATS	44
6.2 DISKUSSION	46
7 REFERENSLISTA	49
BILAGA	51

1 Inledning

Dagens Sverige anses i hög grad vara präglad av individualism och det fria valet. Att alla människor, oavsett social tillhörighet, har samma förutsättningar och tillika möjligheter att studera och bli vad de vill. Detta är dock en sanning med modifikation. I realiteten präglas dagens Sverige i stor utsträckning av boendesegregation, vilket många gånger leder till att skilda förutsättningar människor emellan skapas. Mats Franzén (2008) skriver att boendesegregation bidrar till att upprätthålla och också öka orättvisor i samhället (ibid: 27) – något som blir särskilt framträdande i storstäderna. Denna studie skildrar Stockholmskommunerna, Lidingö och Botkyrka - två områden som många gånger upplevs som helt olika världar, trots att de tillhör samma stad. Lidingö kännetecknas av exklusiva villaområden med höginkomsttagande invånare, medan Botkyrka ofta förknippas med kriminalitet och också en hög andel invånare med utländsk härkomst.

Enligt en ledare i Dagens nyheter (2013), framkommer det att merparten av niondeklassare från resurssvaga Stockholmsområden inte når upp till minimikraven gällande skolbetyg. Detta är emellertid ingen nyhet, utan snarare ett välkänt faktum i dag. Frågan som vi ställer oss är dock hur ungdomar, från boendesegregerade områden med olika socioekonomisk status, skiljer sig i sina resonemang och handlingsstrategier inför framtiden sett till utbildning och karriär? Vi har alla drömmar, men kan uppväxten i bostadsområden med skilda resurser också leda till att ungdomar erhåller olika kunskaper och strategier kring att uppnå dessa drömmar? Relationen mellan boendesegregation, ungdomar, utbildning och framtidsambitioner är ett relativt vanligt föremål för forskning. Majoriteten av dessa studier närmar sig ofta ämnet utifrån begrepp som kön, klass och/eller etnicitet. Denna studie utgår dock uteslutande från bostadsområdestillhörighet - ett perspektiv som tidigare inte, isolerat, har berörts i större utsträckning. Vi anser därför denna studies fokus vara ett intressant komplement till berört forskningsfält.

1.1 Bakgrund

Vi inleder denna studie med en beskrivning av Lidingö och Botkyrka, de två bostadsområden som undersöks i denna studie. Dessa områden präglas av boendesegregation både i sig själva, men även i relation till varandra, vilket är intressant för vår studie. Detta då vi undersöker hur uppväxten i segregerade bostadsområden, med olika socioekonomisk status, påverkar ungdomars handlingsstrategier inför framtiden beträffande utbildning och karriär. Lidingö och Botkyrka

betraktas många gånger som varandras motsats. Sett till socioekonomisk status ligger Lidingö bland de högsta inom Stockholms län och Botkyrka bland lägsta. Vidare är socioekonomisk status ett samlingsbegrepp för utbildningsgrad, yrkesstatus samt inkomstnivå. Enligt Statistiska centralbyrån är socioekonomisk status ett slags beskrivande klassifikation, vars syfte är att belysa den hierarkiska struktur i samhället som leder till att människor delas upp i olika klasser. Grundläggande för indelningen är, bland annat, arbetsmarknadsposition, vilket antas spela en avgörande roll vad gäller personens livschanser.

1.1.1 Lidingö

Lidingö är en kommun belägen i Stockholms län, som betraktas som ett resursstarkt område med höginkomsttagande invånare och exklusiva villor. Enligt Lidingö stad hade området, år 2012, 44 081 invånare, varav 15 procent utrikesfödda. År 2011 hade Lidingö totalt 1,9 procent öppet arbetslösa. Medelinkomsten, 20-64 år, år 2011 var 421 200 kronor. 62 procent, 25-64 år, hade år 2011 uppnått en eftergymnasial utbildning (Lidingö stad). Enligt Skolverket var andelen elever i årskurs nio, som inte uppnådde målen i ett eller flera ämnen, 13,7 procent år 2012. Samma år var andelen elever med slutbetyg från gymnasieskolan, efter fyra år, 86 procent. År 2012 uppgick andelen elever med högskolebehörighet till 98 procent. Genomsnittligt betygspoäng från gymnasiet var, år 2012, 15,6 (Skolverket).

1.1.2 Botkyrka

Botkyrka är en kommun belägen i Stockholms län som många gånger, inte minst utifrån den massmediala bilden, betraktas som ett mindre resursstarkt och oroligt område. Botkyrka består av bostadsområdena, Alby, Fittja, Hallunda-Norsborg, Tullinge och Tumba-Grödinge. Områdena Alby, Fittja och Hallunda-Norsborg är en del av miljonprogrammet (Botkyrka kommun). Enligt Botkyrka kommun hade området, år 2010, 82 608 invånare, varav 51 procent utrikesfödda. År 2010 hade Botkyrka totalt 4,8 procent öppet arbetslösa. Medelinkomsten, 20-64 år, år 2011 var 243 100 kronor (Botkyrka kommun). Enligt Skolverket var andelen elever i årskurs nio, som inte uppnådde målen i ett eller flera ämnen, 29,7 procent år 2012. Samma år var andelen elever med slutbetyg från gymnasieskolan, efter fyra år, 72 procent. År 2012 uppgick andelen elever med högskolebehörighet till 79 procent. Genomsnittligt betygspoäng från gymnasiet var, år 2012, 13,4 (Skolverket).

1.1.3 Boendesegregation

Stockholmskommunerna, Lidingö och Botkyrka är i förhållande till varandra boendesegregerade

områden. Lena Magnusson Turner (2008) menar att boendesegregation som begrepp åsyftar att beskriva ett samhälle, vilket präglas av såväl geografisk som social avskildhet människor emellan. Denna segregation beskriver även de processer, vilka medför att denna avskildhet upprätthålls. Magnusson Turner skriver att dagens Sverige är uppdelat, där resurssvaga människor inte sällan lever i resurssvaga bostadsområden som ofta förknippas med otrygghet (ibid: 16 ff), vilket också stämmer överens med den massmediala skildringen av Botkyrka. Franzén (2008) skriver att boendesegregation bidrar till att upprätthålla och också öka orättvisor i samhället människor emellan. Franzén menar att olika människor står i motsats till varandra, där den ena gruppen är i överläge gentemot den andra (ibid: 27 f). Som siffrorna i föregående avsnitt visar står således, i detta fall, Lidingö över Botkyrka sett till ett flertal faktorer. Vidare skriver Magnusson Turner att målen med den svenska bostadspolitiken, sedan 1960-talet, har varit att uppnå ett slags integrerat boende efter socioekonomiska och demografiska kriterier (ibid: 14). Magnusson Turner skriver att syftet med bostadspolitiken, under 1950- och 1960-talet, var att bygga bort bostadsbrist, trångboddhet och låg standard (ibid: 14 f). För att komma till bukt med den rådande bostadsbristen, tillkom det så kallade miljonprogrammet under åren 1965-1974, vilket Botkyrka kommun blev en del av. Lägenheterna som upprättades under miljonprogramsåren var av god funktionell kvalitet, dock var de alldeles för storskaligt konstruerade med alltför torftiga utemiljöer. Enligt Magnusson Turner kunde ett samband mellan bostadsmiljöns utformning och sociala förhållanden urskiljas (ibid: 15). Dessa bostadsområden förknippas, exempelvis, inte med höginkomsttagande invånare.

Stockholmskommunerna, Lidingö och Botkyrka är varandras motsatser utifrån ett flertal olika perspektiv. Den massmediala bilden av områdena är inte sällan som natt och dag – både sett till skildringar av invånarna och miljöer. Lidingöborna blir allt som oftast framställda som karriärmedvetna höginkomsttagande, medan Botkyrkaområdet många gånger förknippas med kriminalitet, otrygghet och en hög andel invånare med utländsk härkomst. Lidingö kännetecknas vidare av exklusiva villaområden, medan Botkyrka är en del av miljonprogrammet. Sett till siffrorna ovan, som sträcker sig mellan åren 2010-2012, är medelinkomsten 73,3 procent högre bland invånarna på Lidingö än i Botkyrka. Andelen öppet arbetslösa är på Lidingö 1,9 procent, medan det i Botkyrka är 4,8 procent. Lidingö har 15 procent invånare med utländsk härkomst, till skillnad från Botkyrka som har 51 procent (Lidingö stad, Botkyrka kommun). Vidare är andelen elever i årskurs nio, som inte uppnådde målen i ett eller flera ämnen 13,7, procent på Lidingö, medan det i Botkyrka är 29,7 procent. Elever med slutbetyg från gymnasiet är på Lidingö 86 procent, medan det i Botkyrka är 72 procent. Andelen elever med högskolebehörighet är 98 procent

på Lidingö, medan det i Botkyrka är 79 procent. Elever från Lidingö hade ett genomsnittligt gymnasiebetygsvärde på 2,2 poäng mer än elever från Botkyrka (Skolverket).

1.3 Avgränsningar

I denna studie fokuserar vi endast på bostadsområdestillhörighet i relation till vald frågeställning. Vi undersöker hur kapitaltillgångar och habitus påverkar ungdomars resonemang och handlingsstrategier inför framtiden vad gäller utbildning och karriär – om detta skiljer sig beroende på var de är uppväxta. Således berörs varken kön, klass eller etnicitet i vidare bemärkelse. Även om bostadsområdestillhörighet inte sällan har stark anknytning till både klass och etnicitet, undersöks emellertid inte dessa aspekter explicit. Vi anser bostadsområdestillhörighet vara ett intressant komplement, då majoriteten av studier likt denna utgår från just kön, klass och/eller etnicitet. Med begreppet handlingsstrategier, menar vi vidare de strategier som ungdomarna, i detta fall, använder sig av för att navigera sig genom livet sett till utbildning och karriär samt hur dessa ungdomar ska uppnå sina mål och drömmar inför framtiden. Dessa handlingsstrategier förklaras sedan utifrån studiens teoretiska ram.

1.4 Syfte och frågeställning

Vår tes inför denna studie är att ungdomars handlingsstrategier inför framtiden, sett till utbildning och karriär, skiljer sig baserat på bostadsområdestillhörighet. Ungdomar från bostadsområden med högre socioekonomisk status är ofta mer resurstarka och kan på så vis enklare navigera sig inför framtiden - att de i större grad inte bara vet vad de vill göra i framtiden, utan att de i högre grad också vet vilka vägar de ska ta för att uppnå sina mål. Syftet med denna studie är att undersöka hur uppväxten i segregerade bostadsområden med olika socioekonomisk status påverkar ungdomars handlingsstrategier inför framtiden. Vår frågeställning är: Hur påverkar kapitaltillgångar och habitus ungdomars resonemang, sett till utbildning och karriär, baserat på bostadsområdestillhörighet?

2 Tidigare forskning

Detta avsnitt omfattar fyra avhandlingar som på olika sätt tangerar vår studies forskningsfält. Dessa avhandlingar berör frågor såsom ungdomar, utbildning, boendesegregation, segregation i skolan samt integrationspolitik. Till skillnad från forskning, som normalt närmar sig frågan om ungdomar, boendesegregation, utbildning och framtid genom begrepp som kön, klass och etnicitet, fokuserar vi endast på bostadsområdestillhörighet i relation till vald frågeställning. Vår studie görs således utifrån ett perspektiv som tidigare inte, isolerat, har berörts i större utsträckning.

2.1 Segregation och svensk skola : en studie av utbildning, klass och boende

Genom sin studie kunde Göran Arnman och Ingrid Jönsson (1985) tidigt peka på att den svenska grundskolan var segregerad. Arnman och Jönsson skriver att en stor del av eleverna i grundskolan går i klasser med en ensidig klassammansättning. Detta trots läroplanens uppmaning om att klassavdelningar bör vara allsidigt sammansatta. I storstäderna, där boendesegregation vanligtvis är mest framträdande, kan man se den ensidiga uppdelningen även på skolnivå (ibid: 42). Enligt Arnman och Jönsson går ungefär en tredjedel av eleverna i starkt segregerade skolklasser, vilket tyder på att grundskolan har en utpräglad segregerad struktur. Arnman och Jönsson skriver vidare att det i bostadsområden, där elever har högre status, i vissa sammanhang råder en internsegregation inom klassavdelningarna där elever uppdelas efter social bakgrund (ibid: 43). Elevernas kamratskap och skolväg anges oftast som grundorsak till indelningen. Arnman och Jönsson menar att då elever med likartad social bakgrund oftast delar bostadsområde och leker med varandra under fritiden kommer den sociala segregationen inom bostadsområdet att även återskapas inom skolan. Detta betyder att lågpresterande elever hamnar i en grupp och högpresterande i en annan. Det finns i allmänhet högre andel lågpresterande bland elever som har lägre socioekonomisk bakgrund (ibid: 43). Vidare skriver Arnman och Jönsson att resursstarka elever oftare än andra väljer teoretiskt inriktade utbildningar. Samma elever läser i större utsträckning även vidare på universitetet (ibid: 41 f).

Fokus för vår studie är just skillnader mellan bostadsområden med olika socioekonomisk status i relation till ungdomars utbildning samt val av framtida utbildning, vilket gör Arnman och Jönssons resultat intressanta att jämföra med, trots att deras studie genomfördes i mitten av 1980-talet.

2.2 Multikultiungdom : kön, etnicitet, identitet

Etnicitet är inte en aspekt som explicit berörs i vår studie, men det är samtidigt svårt att helt utesluta. Segregerade bostadsområden med låg socioekonomisk status kännetecknas ofta av en hög andel invånare med utländsk härkomst – i likhet med Botkyrka, ett av de bostadsområden som undersöks i vår studie. Vi anser Aleksandra Ålunds (1997) studie vara ett viktigt bidrag vad gäller att förmedla ett slags helhetsbild över hur många boendesegregerade områden kan se ut och också upplevas av dess invånare. Ålund skriver om det mångkulturella samhällets barn, vars liv inte sällan präglas av utanförskap och boendesegregationen. Ålund skriver att många invandrande föräldrar ofta ställer högra krav på sina barn vad gäller betyg och en högre utbildning (ibid: 66). Föräldrarnas attityder kring barnens utbildning beror ofta på hur väl föräldrarna har integrerat sig i det svenska samhället, men att föräldrarna har höga utbildningsambitioner för sina barn kan även bero på att de

vill att barnen ska kompensera för besvikelser vad gäller deras egna liv (ibid: 67). Ålund skriver att det rådande ideologiska samhällsklimatet nu går mot att individen är fri att göra karriär och att framgång beror på individuella satsningar, snarare än att man är fast i sitt sociala ursprung – även om man ofta befinner sig i en, strukturellt sett, liknande position som sina föräldrar (ibid: 77). Vad Ålund här påvisar är än idag aktuellt, trots att hennes studie genomfördes i slutet av 1990-talet. Ålund skriver vidare att ungdomar från Stockholmsförorter med lägre socioekonomisk status ofta studerar vidare på gymnasiet, men de har då inte sällan sämre förutsättningar än jämnåriga från Stockholms innerstad. Dessa ungdomar blir oftare än andra rådgivna av studie- och yrkesvägledare att välja praktiskt inriktade utbildningar framför teoretiska (ibid: 84).

Ålunds menar också att skolor i segregerade miljöer många gånger skapar en mer krävande skolmiljö för eleverna och detta på grund av ”ständigt nya invandrare och flyktingar, ojämna förkunskaper, instabila förhållanden i allmänhet samt elev- och lärarbyten” (ibid: 86). Ålund skriver vidare att invandratäta förorter, även om de visar likartad sociokulturell bakgrund, ändå många gånger skiljer sig sett till tillgången av socialt och kulturellt kapital, individuella förutsättningar och erfarenheter samt familjens påverkan vad gäller skilda ambitioner i relation till högre utbildning (ibid: 90).

2.3 Skolan mitt i förorten: fyra studier om skola, segregation, integration och multikulturalism

Nihad Bunar (2001) beskriver hur sociala och, tillika, ideologiska förändringar i vårt samhälle inverkar på segregerade bostadsområden sett till bland annat skola. Bunar berör såväl skolornas som elevernas strategier vad gäller att hantera följderna av den rådande boendesegregationen. Fokus ligger således på effekterna av boendesegregationen och integrationspolitiska satsningar för skolorna i dessa områden (ibid: 17). Studien belyser fyra segregerade bostadsområden i Stockholm under slutet av 1990-talet. Dessa områden har en hög andel invånare med utländsk härkomst och präglas av social utsatthet.

Bunar menar att skolorna är en plats som ska ge eleverna möjligheter att ”överskrida den sociala bakgrundens begränsningar”, men samtidigt är det en plats där maktkampen mellan olika sociala grupper blir tydlig (ibid: 18). Skolorna speglar emellertid inte bara det rådande samhällsklimatet, utan hjälper även till att reproducera det (ibid: 18). Bunar menar att även om elever med olika social och etnisk bakgrund går i samma klass, så kommer dessa elever inte sällan att prestera olika på grund av varierande stöd från föräldrar samt skilda förväntningar från lärare

(ibid: 19). Bunar skriver vidare att Sveriges grundskolor främst präglas av ”närhetsprincipen”, där barn placeras i skolor nära hemmet. Skolorna speglar därmed förhållandena i berört bostadsområde. Såväl skolornas status som prestationer korrelerar således med den geografiska platsen (ibid: 19). Bunar skriver att närhetsprincipen bidrar till att upprätthålla den sociala och etniska boendesegregationen även inom skolans värld (ibid: 266). Skolor belägna i områden med ett slags negativ stämpel tenderar inte sällan att också stämpla sig själv som negativ. Eleverna tar till sig av samhällets negativa bild av bostadsområdet och förknippar också sig själva med det. Eleverna blir därigenom ett med sitt bostadsområde (ibid: 147). Vilken status en skola har internaliseras också och ger på så vis direkta konsekvenser för elevernas framtida karriärmöjligheter (ibid: 83). Resursstarka elever försöker, om möjligt, många gånger att söka sig från dessa skolor, då utvecklingsmöjligheterna för de som är kvar är lägre (ibid: 70). Genom att elever med liknande social bakgrund oftast bor i närheten av varandra och därmed umgås under fritiden kommer den sociala segregationen även att återspegla sig i skolan – även om skolorna i olika bostadsområden emellertid tycks vara likartade, skapas här olika förutsättningar (ibid: 82). Dessa skillnader yttrar sig främst genom områdets etniska och sociala struktur, hur kulturell mångfald hanteras, brist på vuxna förebilder i närområdet, föräldrars engagemang, omgivningens attityder till bostadsområdet, elevernas smak vad gäller musik, litteratur och film, hobbies, framtidsambitioner och språk (ibid: 83). Elevernas förutsättningar sett till kulturellt och socialt kapital präglar inte bara skolornas arbetssätt, utan även organisationsstrukturen och de informella kulturella former som skapas bland eleverna (ibid: 84). Vidare skriver Bunar att skolmotivationen många gånger är lägre hos de elever som växt upp i negativt stämplade områden, där också föräldrar eller grannar inte sällan är arbetslösa – trots att många av dem är utbildade. Föräldrarnas svaga positioner i samhället samt bristande tillgång till olika kapitalformer avspeglar sig på så vis även för barnen i skolan (ibid: 277).

Sedan Bunars undersökning, vilken genomfördes i slutet av 1990-talet, har skolpolitiken reformerats. Skolorna präglas inte längre av närhetsprincipen. Samtidigt beskrivs det i massmedia hur klyftorna i samhället ökar och då särskilt vad gäller skolan. Även om politiska strukturer har förändrats sedan slutet av 1990-talet, att exempelvis närhetsprincipen inte längre råder, är Bunars undersökning på många vis aktuell än idag. Detta då, exempelvis, elever som kommer från hem med lägre socioekonomisk status många gånger är mer benägna att gå i skola i sitt bostadsområde. Detta får således samma effekter i skolan, som Bunar beskriver, som när den så kallade närhetsprincipen rådde.

2.4 Kulturnavigering i skolan

Göran Nygren (2007) skriver att olika socioekonomisk bakgrund påverkar hur elever förhåller sig till skolan som ett verktyg inför framtiden. Nygren menar att elever med resursstarka föräldrar, sett till utbildning, yrke och inkomst, enklare når framgång än elever vars föräldrar inte är lika resursstarka (ibid: 116). Enligt Nygrens fältstudie, om en högstadielklass i en friskola på Södermalm i Stockholms innerstad, vars elever kommer från en medelklassbakgrund, kunde det urskiljas att eleverna ansåg att skolan, kunskap, och lärande var av vikt, men att de samtidigt hade utvecklat olika långsiktiga och kortsiktiga vägar för att förverkliga sina framtidsyrkesdrömmar. Den kompetensen hade de i hög grad erhållit av sina föräldrar, släkt och kamrater (ibid: 117).

René León Rosales (2007) har studerat en skola inom Botkyrka kommun, vars elever inte har en särskilt ljus bild av sin framtid när det kommer till utbildning och karriär. Enligt León Rosales har somliga barn, redan vid en ålder av tolv år, förlorat tron på att skolans löfte om en ljus framtid gäller dem (ibid: 108). En tolvårig pojke i León Rosales studie ville, exempelvis, bli pilot, men han ansåg inte den drömmen vara möjlig och av denna anledning ville han istället bli pizzabagare – ett yrke som, enligt León Rosales, domineras av män med utländsk härkomst. Den tolvåriga pojken vet vad som förväntas av honom från skolan för att bli pilot, men han tycks avstå sin dröm utan att egentligen veta riktigt varför. León Rosales skriver att pojken upplever att det är något som inte riktigt stämmer med skolans löfte och den egna upplevelsen av verkligheten (ibid: 109).

Både Nygren och León Rosales studier visar att elevernas socioekonomiska bakgrund påverkar hur de förhåller sig till skola, utbildning och framtidsdrömmar. Dessa studier fokuserar främst på elevernas attityder och tro kring hur skolan och utbildning kan bidra till att deras framtidsdrömmar uppnås. Detta skiljer sig från vår studie, vars fokus ligger i handlingsstrategier – hur eleverna de facto ska gå tillväga för att uppnå sina framtidsplaner.

Både Bunars (2001) och Arnman och Jönssons (1985) studier pekar på att segregationen även återspeglar sig i skolan, där eleverna ofta delas upp efter social tillhörighet. Bunar skriver att resursstarka elever ofta söker sig från skolor med lägre status i segregerade miljöer, för att på så vis öka sina utvecklingsmöjligheter (ibid: 70). Nygren (2007) skriver också att elever, vars föräldrar är resursstarka, enklare når framgång än elever med det motsatta (ibid: 116). Vidare menar Arnman och Jönsson att resursstarka elever oftare väljer teoretiska utbildningar samt att dessa i högre grad även läser vidare efter gymnasiet (ibid: 41 f). Ålund (1997) skriver också att ungdomar från boendesegregerade Stockholmsförorter, med lägre socioekonomisk status, oftare än andra blir

rådgivna att välja praktiska utbildningar framför teoretiska (ibid: 84). Vidare skriver Bunar att skolmotivationen är lägre bland elever som växt upp i negativt stämplade områden, där inte sällan både föräldrar och grannar går arbetslösa, trots att de har utbildning (ibid: 277). I likhet med vår studie utgår också León Rosales (2007) studie från en skola i Botkyrka, och visar att vissa barn redan i tidig ålder tappat tron på att skolans löfte om en bra framtid omfattar dem (ibid: 108).

Trots att vissa av dessa studier är från 1980- och 1990-talet, är de på många sätt än idag aktuella. Vi kan urskilja ett flertal likheter i relation till vår studie, även om samhällsstrukturer och det politiska klimatet i många avseenden har förändrats. Närhetsprincipen har övertagits av valfrihets- och frihetsreformen. I dag kan således barn fritt välja skola oavsett bostadsområdestillhörighet. Jenny Kallstenius (2010) skriver att denna reform har lett till att ett större ansvar nu läggs på den enskilda familjen än tidigare (ibid: 9). Detta har lett till att skolsegregationen är mer allvarlig i dag än tidigare, då det fria ansvaret ställer högre krav på enskilda individer och att mindre resursstarka barn och familjer på så vis kan missgynnas (ibid: 66 f). Resursstarka söker sig ofta till skolor som är belägna i områden med högre socioekonomisk status. Genom detta har också linjen mellan ”bra” och ”dåliga” skolor blivit tydligare (ibid). Vidare utgår dessa studier på ett eller annat sätt från kön, klass och/eller etnicitet samt i vissa fall även politik, vilket inte berörs närmare i vår studie. Vi vill undersöka fältet utifrån ett annat perspektiv och fokuserar därför endast vår studie kring bostadsområdestillhörighet. Vi bortser emellertid från hur forskningen i vanliga fall tenderar att angripa liknande frågeställningar.

3 Metod

Detta avsnitt berör studiens metod i form av val av metod, urvalsprocess, studiens praktiska genomförande, analys och tolkning av material samt metodkritik.

3.1 Val av metod

Denna studie utgår från en kvalitativ metod i form av semistrukturerade intervjuer, då vi anser denna metod vara bäst lämpad för att kunna besvara vår frågeställning. Syftet med denna studie är inte endast att söka efter om ett eventuellt samband mellan bostadsområdestillhörighet och ungdomars handlingsstrategier inför framtiden finns. Vi vill emellertid söka efter ett slags djupare förståelse kring hur bostadsområdestillhörighet påverkar ungdomarnas handlingsstrategier och resonemang vad gäller utbildning och karriär. Detta anser vi att kvalitativa metoder möjliggör i högre grad än kvantitativa, vilka främst fokuserar på kvantifierbara data i form av siffror (Martyn Denscombe 2009: 320). Vad gäller intervju som metod, är denna lämplig då forskaren behöver få en

mer djupgående insikt beträffande människors åsikter, uppfattningar, känslor och erfarenheter (ibid: 232 f). Av den anledningen har vi valt just kvalitativa intervjuer som metod då vi, för att kunna besvara studiens frågeställning, bör intervjua ungdomar från respektive bostadsområde. Vidare betraktar den kvalitativa forskningen skeenden i dess kontext och belyser hur de hänger samman och tillika är beroende av varandra (ibid: 322), vilket denna studie ämnar göra. Den kvalitativa forskningen kännetecknas även av ett tolkande tillvägagångssätt (ibid: 423). Vikt läggs också vid forskarens roll i konstruktionen av data, där forskaren inte sällan betraktas som det centrala mätinstrumentet. Forskarens jag, i form av bakgrund, värderingar, identitet och övertygelser, har stor betydelse för såväl datainsamlingen som tolkningen av data (ibid: 323).

3.1.1 Semistrukturerade intervjuer

Studiens intervjuguide utgår från den semistrukturerade intervjumodellen. Vid semistrukturerade intervjuer har forskaren en färdig frågemall över ämnen och frågor som ska beröras, men fokus ligger vid forskarens flexibilitet vad gäller att kringgå färdiga strukturer såsom ordningsföljd. Denscombe menar att tyngdpunkten ligger i att låta respondenterna utveckla sina idéer och på så vis ge öppnare svar. Här finns även möjligheter till följdfrågor (ibid 2009: 234 f). Den semistrukturerade modellen lämpar sig väl för denna studie då vi, samtidigt som vi hade fasta frågor och övergripande ämnen som vi ville beröra, också ville lämna utrymme för respondenterna att själva utveckla sina tankar och på så vis ge mer uttömmande svar. Vi ville även få till stånd mer av ett samtal intervjuare och respondent emellan, vilket möjliggjordes genom att frågemallen kunde kringgå och extra följdfrågor kunde ställas. Detta då vi främst ville skapa en mer bekväm situation för respondenterna, där de upplevde att de själva kunde tala fritt och samtidigt mötas av mer naturliga följdfrågor snarare än en fast frågemall.

3.2 Urval

Urvalet utgår från fyra högstadieungdomar i årskurs nio, två av dem är hemmahörande på Lidingö och två i Botkyrka. Vi genomförde dock sex intervjuer totalt, men vi valde endast att analysera fyra av dessa. Detta då vi ville få till stånd mer djupgående analyser, vilket på grund av studiens omfattning endast tillät ett mindre antal. De två intervjuer som föll bort var de intervjuer som vi ännu inte hade börjat analysera. Vi hade således ingen tanke med de intervjuer som föll bort, utan bortfallet tedde sig på så vis naturligt. De fyra kvarstående intervjuerna representerar dock de två som föll bort, då respondenternas svar liknade varandra. Sett till könsfördelning gjorde bortfallet heller ingen skillnad. Detta då urvalet från början bestod av fem flickor och en pojke, där två av

flickor sedan föll bort. Genom detta anser vi därför inte att studiens resultat skulle ha blivit annorlunda om vi hade sammanställt samtliga sex intervjuer. Vidare ville vi att samtliga respondenter skulle gå i nionde klass, då vi anser detta vara en lämplig ålder sett till studiens frågeställning, där ungdomars handlingsstrategier inför framtiden är i fokus. Niondeklassare ska, i många fall, precis vidare till gymnasiet och är på så vis i startgroparna inför ”vuxenvärlden” och tillika skapandet av framtidsplaner. Lidingö och Botkyrka valdes, då dessa bostadsområden skiljer sig åt sett till en rad olika faktorer. Lidingö är en av de kommuner i Stockholms län med högst socioekonomisk status, vad gäller bland annat medelinkomst och antal arbetslösa, medan Botkyrka är en av de kommuner med lägst. Dessa kommuner är emellertid intressanta att undersöka i relation till studiens frågeställning, där vi jämför ungdomar från områden med skilda resurser. Att det blev just Lidingö och Botkyrka beror även på att högstadieskolor i dessa två områden var villiga att delta i studien. Vidare hade samtliga respondenter bott i respektive bostadsområde hela livet och också gått i skola i sitt område under hela grundskolan, vilket gynnar vår undersökning.

Etablerandet av kontakt med respondenterna skedde via e-postkorrespondens med kontaktpersoner, biträdande rektorer, på högstadieskolorna i respektive bostadsområde. Inledningsvis beskrev vi syftet med våra intervjuer och att vi önskade tre elever i årskurs nio samt förslag på datum. Vi beskrev också att vi ville att eleverna skulle bo i respektive område. De biträdande rektorerna vidarebefordrade sedan våra intervjufrågningar samt förslag på datum till klassföreståndare och mentorer i årskurs nio. Vi vet dock inte om de biträdande rektorerna vidarebefordrade denna information till samtliga klassföreståndare och mentorer för årskurs nio på respektive skola eller om de endast kontaktade ett fåtal. Detta då våra förslag på datum kanske endast matchade några av klasserna. Vidare blev vi kontaktade av en klassföreståndare och en mentor från respektive skola, där de berättade att de informerat sina klasser om intervjuerna och att eleverna fått anmäla sitt intresse. Vi vet dock inte hur själva urvalsprocessen såg ut, om det exempelvis var fler än tre elever som anmälde sitt intresse, vilka som sedermera valdes ut. Om det på så vis var lärarna som valde och vad de i sådana fall grundade sina val på eller om det skedde via lottning. Vårt urval kan således problematiseras, då vi inte är medvetna om hela processen. Om det var så att lärarna hade det yttersta ansvaret för de slutgiltiga valen kan deras förförståelse kring eleverna haft en påverkan. Exempelvis om det stod mellan två elever, läraren vet att den ena endast anmälde sitt intresse för att slippa lektionen och i det läget kanske inte skulle tillföra så mycket i en intervjusituation, medan den andra anmälde sig då han eller hon är känd för att kunna tala för sig. I detta fall kanske läraren medvetet valde en av dem av en anledning – vilket kan ha påverkat vårt resultat. Klassföreståndaren och mentorn visste syftet med intervjuerna och kan på så vis ha valt de

elever som de ansåg vara lämpliga. Om vi själva hade valt ut eleverna hade vårt urval på så vis kunnat bli annorlunda, då våra val inte hade baserats på ett slags förförståelse, vilket det nu finns en möjlighet att det gör. Samtidigt kan vi inte styra över vilka elever som anmälde sitt intresse. Även om vi är medvetna om att de elever som ingår i vår studie möjligtvis, på grund av olika anledningar, inte kan representera ett slags medel för hela klassen, uppfyllde de våra kriterier och är på så vis lämpliga som respondenter för denna studie.

3.3 Studiens genomförande

3.3.1 Utformande av intervjuguide

Studiens intervjufrågor utgår från tre olika teman: bakgrund om respondenten, sociala relationer samt utbildning och framtid. Frågorna konstruerades sedan utifrån dessa tre teman, med utgångspunkt från studiens teoretiska ram.

3.3.2 Genomförande av intervjuer

Etablerandet av kontakt med respektive högstadieskola skedde via e-postkorrespondens, där vi blev hänvisade till en kontaktperson på respektive skola. Kontaktpersonerna blev sedan informerade om studiens syfte samt vikten av att informera respondenternas föräldrar om intervjuerna, då respondenterna var minderåriga. Kontaktpersonerna valde sedan ut respondenterna via ett slags intresseanmälan. Vidare genomfördes samtliga intervjuer på respektive högstadieskola och därmed respondenternas "hemmaplan". Enligt Denscombe är platsen för intervjun viktig för att få respondenten att känna sig trygg (ibid 2009: 252). Samtliga intervjuer genomfördes med en intervjuare och en respondent. Anledningen till detta var att vi ville minimera risken för att respondenterna eventuellt skulle komma att påverka varandra. Syftet var heller inte att få till stånd en gruppdiskussion respondenterna emellan, utan snarare få mer djupgående svar på individnivå. Vi anser även att vissa av frågorna eventuellt kunde upplevas som känsliga och vi ville på dessa grunder inte att respondenterna skulle sättas i ett utsatt läge inför andra ungdomar. Vi ansåg även att respondenterna skulle känna sig mer bekväma med endast en intervjuare, för att få till stånd ett mer naturligt samtal. Vidare gjordes både bandupptagning och fältanteckningar vid intervjuerna och respondenterna fick i förväg godkänna bandupptagningen. Vi informerade även respondenterna om att de kommer att erhålla fingerade namn, så att de på så vis kunde känna sig mer trygga med att besvara frågorna ärligt.

Samtliga intervjuer fortlöpte väl. Vi blev introducerade för respondenterna på plats och delade sedan upp oss med varsina respondenter. Även om vi hela tiden hade vår intervjuguide som mall och såg till att få samtliga frågor besvarade, kringgick vi den ofta på grund av samtalsdynamiken. Vi upplevde ingen skillnad mellan respondenterna från respektive bostadsområde i intervjuerna. Samtliga respondenter svarade väl och var också benägna att utveckla sina svar.

3.3.3 Analys och tolkning av material

Denscombe skriver att samtliga analyser och slutsatser som görs vid kvalitativa metoder ska baseras på insamlad data samt att forskarens förklaring av data ska komma ur mycket noggrann läsning av materialet. Kvalitativ data innefattar alltid en tolkningsprocess, där forskaren själv producerar mening ur sitt råmaterial (ibid 2009: 367 f). Vidare skriver Denscombe att kvalitativa data måste förberedas och organiseras innan en analys kan ta form (ibid: 370). Analysen av kvalitativ data inbegriper fem steg: förberedelser av data, förtrogenhet med data, tolkning av data – att utveckla koder, kategorier och begrepp, verifiering av data samt presentation av data (ibid: 369)

Inför analys och tolkning av vårt material transkriberade vi inledningsvis våra intervjuer genom att skriva ut samtliga bandupptagningar. Steinar Kvale (2009) skriver att transkribering innebär att utskrifter görs, där ett muntligt språk översätts till ett skrivet (ibid: 194). Genom utskrifterna struktureras intervjusamtalen och utskrifterna blir på så vis inledningen till den analytiska processen (ibid: 196). Enligt Denscombe är transkribering en viktig del, då forskaren på så vis kommer i närkontakt med data (ibid: 260). Kvale skriver att utskrifterna bör ses som ett verktyg för tolkningen av det som sagts under en intervju (ibid: 208). Vad gäller transkriberingen inför denna studie lyssnade vi igenom de bandade intervjuerna för att sedan, nästintill, ordagrant återge de i skrift. Vi återgav inte pauser och skrev heller inte ut utfyllnadsord såsom ”mm” och ”liksom” - så vida dessa ord inte fyllde någon vidare funktion. Direktcitat är dock ordagrant återgivna.

Vad gäller analys skriver Kvale att meningen med denna är att separera det man analyserar i delar för att på så vis innebörder i intervjuerna ska framträda och utvecklas (ibid: 210 f). Kvale menar att analysen ger forskaren nya perspektiv (ibid: 212). I denna studie har vi valt att analysera och tolka vårt material utifrån den hermeneutiska metoden. Utifrån hermeneutiken studerar man, enligt Kvale, tolkningen av texter och tolkningen av mening är här det centrala temat. Fokus ligger vidare på forskarens/tolkarens förkunskap, där syftet är att finna en gemensam förståelse av meningen (ibid: 66). Kvale skriver att forskare, utifrån hermeneutiken, kan lära sig att analysera sina intervjuer som texter och på så vis se bortom själva intervjusituationen och istället fokusera på dess kontext (ibid: 67). Inom den hermeneutiska metoden betonas det att mänsklig förståelse är

kontextuell. Meningen i respondenternas uttalanden har således ett samband med dess kontext (ibid: 70). Den hermeneutiska metoden bygger vidare på ett slags växelverkan mellan delarna och helheten. Utifrån en mindre klar uppfattning om textens helhet tolkas de enskilda delarna och utifrån dessa tolkningar relateras i sin tur delarna till helheten. Detta kallas för den ”hermeneutiska cirkeln” (ibid: 226). Denna cirkelmetod anses, i den hermeneutiska traditionen, möjliggöra en djupare förståelse av meningen. Tolkningen ger således nya samband i texten och vidgar på så vis textens mening (ibid: 226). Vidare prövas deltolkningarna mot textens mening som helhet och texten ska förstås utifrån sin egen referensram, emellertid utifrån vad den själv säger om sitt tema (ibid: 227).

Våra analyser är samtliga uppdelade efter en viss struktur och upplägget utgår i stor mån från våra teoretiska begrepp. Analyserna varvas mellan den enskilda ungdomen, för att sen beröra dennes kontext i form av, exempelvis, sociala relationer och bostadsområdestillhörighet. Analyserna görs således utifrån olika nivåer. Vi har även gjort en metaanalys, vilket kan sägas vara en sammanställande och mer djupgående analys av de enskilda analyserna. I metaanalysen görs en jämförelse mellan bostadsområdena.

3.4 Metodkritik

I kvalitativ forskning är trovärdigheten svårbedömd. Denscome (2009) skriver att den kvalitativa forskningen inte kan upprepas på samma vis som inom naturvetenskapen (ibid: 379). I samband med kvalitativ forskning kan även forskarens egna jag ha en nära anknytning till forskningsinstrumentet. Detta innebär att en annan forskare troligtvis inte skulle komma fram till exakt samma resultat (ibid: 381). Vad gäller analys och tolkning av material påverkas det också av forskarens förförståelse, både kring valt område men också kring den sociala världen i stort. Torsten Thurén (2007) menar att förförståelse präglar vårt sätt uppfatta verkligheten mer än vi tror. Det handlar således inte bara om sinnen, utan i själva verket påverkas vår världsuppfattning allt som oftast av egna tolkningar, vilka grundar sig i ett slags förförståelse (ibid: 58 f). Vad gäller denna studie har ingen av uppsatsförfattarna någon relation vare sig till Lidingö eller Botkyrka, dock har vi en bild av respektive område utifrån massmedias skildringar. Vår förförståelse utgick från Lidingö som ett slags ”svenskt rikemansområde” och Botkyrka som ett ”oroligt område med hög andel invandrare”. Trots att vi hade denna bild av respektive område upplevde vi inte att dessa föreställningar yttrade sig vid intervjuerna eller i bemötandet till respondenterna, även om det på ett undermedvetet plan kan ha påverkat oss utan vår vetskap.

Kvalitativ forskning inriktar sig på djupgående studier av ett relativt litet material, det är således svårt att generalisera sina resultat (Denscombe: 382). I denna studie analyseras fyra respondenter mer djupgående. Även om materialet kan anses förhållandevis litet, innebär det dock inte att våra resultat är mindre intressanta. Vidare kan det även vara svårt att kontrollera trovärdighet och träffsäkerhet i kvalitativa metoder (ibid: 380). I denna studie försökte vi att öka både trovärdigheten och träffsäkerheten genom så kallad respondentvalidering (ibid: 380). Med detta menas att vi lät respondenterna läsa igenom respektive intervjusammanställning, så att dessa skulle vara korrekt återgivna. Vidare bör forskarens roll som intervjuare problematiseras. Enligt Denscombe svarar människor ofta olika beroende på hur de uppfattar den som intervjuar och detta främst beträffande kön, ålder och etnicitet. Data kan emellertid påverkas av forskarens personliga identitet (ibid: 244). Detta var dock ingenting som vi märkte någon skillnad kring, att exempelvis respondenter från något av områdena kände sig mindre bekväma eller mindre benägna att svara på intervjufrågorna.

Vi hade i våra intervjufrågningar inga önskemål om könsfördelning, att vi uttryckligen bad om att båda könen skulle vara resresenterade. Även om man i undersökningar många gånger bör sträva efter ett så jämnt fördelat urval som möjligt, exempelvis beträffande kön - för att minimera risken att könstillhörigheten ska ha en explicit påverkan på svaren, var detta inget vi tog i beaktande vad gäller vårt urval. Vårt urval utgår från tre flickor och en pojke, vilket på så vis kan ha haft en viss påverkan på våra resultat.

4 Teori

Detta avsnitt berör studiens teoretiska ram, vilken utgår från Pierre Bourdieus teori och omfattar begreppen: kapital, symboliskt kapital, kulturellt kapital, utbildningskapital, socialt kapital samt habitus. Vi har i denna studie valt att använda Donald Broadys tolkningar av Bourdieus teori.

Broady är professor vid Uppsala universitet, där han arbetar med utbildnings- och kultursociologi (Uppsala universitet). Broady beskrivs som en av de främsta företrädarna för utbildningsforskning i Sverige. Hans urval och tolkning av Bourdieus verk lämpar sig för vår studie då vi, exempelvis, inte ämnar utveckla eller kritisera Bourdieus teori, utan endast är intresserade av att se hans begrepp som analysverktyg.

4.1 Kapital

Broady (1991) skriver att Bourdieus kapitalbegrepp kan liknas vid värden, tillgångar och resurser,

vilka kan vara av antingen symbolisk eller ekonomisk karaktär. Dessa kapital används som ett slags redskap för att belysa att något erkännes och igenkännes som överlägsna (ibid: 169). Bourdieus begrepp kan här liknas vid ett slags forskningsredskap (ibid: 167).

4.1.1 Symboliskt kapital

Symboliskt kapital anses vara det grundläggande begreppet i Bourdieus sociologi. Symboliskt kapital är ett allmänt begrepp, som syftar till det som erkännes av andra. Enligt Broady (1989) använder Bourdieu begreppet för att, bland annat, belysa att vissa människor, institutioner och titlar erhåller aktning, tilltro, prestige och anseende, vilket sedermera leder till igenkännande och erkännande (ibid: 1). Exempelvis att det anses vara ”finare” att växa upp i ett särskilt bostadsområde eller att gå på en särskild skola. Precis som Lidingö i relation till Botkyrka, där det anses vara symboliskt sett finare att vara uppväxt på Lidingö. Vidare ligger inte detta erkännande på individuell nivå, utan snarare på sociala grupperns trosföreställningar - vad som alltså anses värdefullt av andra (ibid: 2). Det symboliska kapitalet kan också delas in i såväl underavdelningar som underunderavdelningar. Dessa är, exempelvis, kulturellt kapital följt av utbildningskapital (ibid: 12).

4.1.2 Kulturellt kapital

Kulturellt kapital är en bred underavdelning till det mer generella begreppet, symboliskt kapital (Broady 1991: 169). Kulturellt kapital var från början ett slags hypotes som gjorde det möjligt att belysa hur de socialt ojämnt fördelade chanserna att lyckas inom utbildningssystemet yttrade sig (Broady 1985: 50). Broady skriver att Bourdieu inte sällan fokuserade sina studier kring sambandet mellan skolframgång och utbildningsnivå och kulturellt kapital (1985: 51), vilket också vi ämnar undersöka i vår studie. Broady skriver att de, enligt Bourdieu, mest betydelsefulla fördelar med att inneha ett högt, nedärvt kulturellt kapital är kunskaper om utbildningsvägar samt förändringar i utbildningssystemet (ibid: 55). Kulturellt kapital syftar till att belysa dominansförhållanden, relationer, som tenderar att gälla för samhället som helhet (Broady 1991: 171). Exempelvis mellan vissa bostadsområden och skolor. Ett annat ord för kulturellt kapital är bildningskapital, där exempelvis språk är en viktig del (ibid: 172).

Att inneha kulturellt kapital innebär att man är välinformerad. Broady skriver att kulturellt kapital, enligt Bourdieu, även handlar om smak vad gäller musik, litteratur och konst. Det kulturella kapitalet präglas av ett slags ”finkultur”, vilken innehåller, exempelvis, klassisk musik, opera och teater (ibid: 14 f). Baserat på tidigare nämnda siffror kring Lidingö och Botkyrka i vårt

bakgrundsavsnitt, är det möjligt att ungdomarna från Lidingö uppskattar kulturella former som ”värderas högre” i förhållande till ungdomarna från Botkyrka. Att klassisk musik, som det framkom att ungdomarna från Lidingö uppskattade, anses ha ett högre värde än rockmusik, vilket ungdomarna från Botkyrka främst lyssnade på. Broady beskriver att barn från de högre samhällsklasserna, enligt Bourdieu, redan från den tidiga barndomen har ett överlägset kulturellt kapital (1985: 51). Skolelever med ett högt mått av kulturellt kapital, av den art som av andra tillerkännes högt värde, har bättre utsikter till en privilegierad framtid och då särskilt inom utbildningssystemet. Detta hänger samman med att dessa elevers föräldrar är väl bekanta med och till stånd att värdesätta de möjligheter som utbildning bringar såväl för yrkeslivet som den sociala världen i stort (Broady 1991: 174). Detta då många föräldrar själva, exempelvis, studerat vid högskola/universitet och därmed känner till systemet samt fördelarna med en högre utbildning.

Det kulturella kapitalet är en föränderlig tillgång, där det främst handlar om förmågor samt handlings- och orienteringsmöjligheter (ibid: 175), vilket vi i vår studie vill undersöka. Vidare kan man erhålla ett högre kulturellt kapital genom, exempelvis, utbildning. Dock har en elev som ärvt ett högt kulturellt kapital bättre chanser att förvärva ett värdefullt utbildningskapital och därigenom erhålla ett välavlönat arbete i framtiden (ibid). Precis som tidigare nämnts handlar det kulturella kapitalet främst om förmågor samt handlings- och orienteringsmöjligheter (ibid). Att, exempelvis, kunna navigera sig i skolan och känna till hur systemet fungerar är en viktig tillgång inför framtiden. Emellertid ger det ingenting att veta vad man vill om man inte vet hur man ska ta sig dit, vilket, exempelvis, var fallet med en av ungdomarna från Botkyrka.

4.1.2.1 Utbildningskapital

Broady (1991) skriver att det kulturella kapitalet, enligt Bourdieus teori, konverteras till utbildningskapital och också tvärtom genom ett slags växelverkan, vilket i sin tur möjliggör en individs framtid inom både karriär och den sociala världen i stort (ibid: 213). Har man ett högt mått av kulturellt kapital kan man, exempelvis, enklare tillgodogöra sig utbildning samt att man i större mån kan orientera sig i utbildningssystemet. Utbildningskapital leder även många gånger till andra slags kapital såsom, exempelvis, ekonomiskt kapital i form av högre lön (ibid: 213). Vidare beskrivs även att sociala grupper med höga ekonomiska tillgångar de senaste decennierna blivit alltmer beroende av utbildning för att bibehålla sina samhälleliga positioner. Snarare än att, exempelvis, överta familjeföretaget utan någon vidare utbildning, har det mer och mer gått mot att en högre utbildning är att föredra (Broady 1985: 60).

4.1.3 Socialt kapital

Socialt kapital är tillgångar i form av, exempelvis, släktrationer och personkontakter. Detta är inte en underavdelning till det symboliska kapitalet såsom det kulturella kapitalet är (Broady 1991: 169). Det sociala kapitalet åsyftar relationer individer och grupper emellan. Dessa relationer knyts inte sällan genom utbildning. Broady skriver, enligt Bourdieus teori, att varje individ i en viss grupp intar positioner och på så vis ackumulerar, exempelvis, kulturellt eller ekonomiskt kapital. Detta gynnar sedermera gruppens medlemmar (ibid: 178). Det sociala kapitalet handlar främst om relationen mellan tillgångar och föreställningar om dessa tillgångar (ibid 1: 179). Vidare är en individs sociala kapital avgörande för dennes möjligheter att tillskansa sig utbildningskapital (ibid: 213). Det sociala ursprunget är den faktor som, utöver exempelvis kön och ålder är en avgörande faktor till individers attityder kring utbildning. Det är även avgörande genom hela skoltiden i form av hur man, exempelvis, tar till sig och hanterar sin utbildning (ibid: 220). För vår studie är därmed ungdomarnas sociala kapital av största vikt att undersöka.

4.2 Habitus

Habitusbegreppet hänger nära samman med kapital och är emellertid en av kapitalets existensformer. Enligt Bourdieus teori, skriver Broady (1991), att habitus är ett slags erfarenhetsbaserat system, vilket börjar redan i den tidiga barndomen och formas av, exempelvis, familj och skola. Habitusystemet är sedermera avgörande för hur människor handlar, tänker och uppfattar sin omvärld. Detta system grundar sig främst på sociala erfarenheter och kollektiva minnen. Människors habitus har alltså formats av det liv det dittills levt, vilket emellertid styr deras föreställningar och agerande (ibid: 225). De sociala förhållandena finns således lagrade inom oss (ibid: 228). Habitus syftar till att belysa sambandet mellan sociala förhållanden och individers beteenden. Människors agerande, tankar, uppfattningar och värderingar är ett slags resultat av mötet mellan dess habitus och de sociala sammanhang där de figurerar (ibid). I vår studie undersöker vi hur just kapitaltillgångar och habitus påverkar ungdomars resonemang och handlingsstrategier kring utbildning och karriär beroende på bostadsområdestillhörighet. Bostadsområdet där ungdomarna växt upp är således det sociala sammanhanget som vi vill undersöka.

En viktig faktor till mänskligt beteende är här, enligt Bourdieus teori, emellertid korrelationen mellan habitus och sociala omständigheter – att en given habitus möjliggör bestämda strategier, vilka i relation till rådande omständigheter, ger människor ett slags bestämt spelrum (ibid: 229 ff). Med detta menas vidare att människors förmåga att ”spela spelet måste förklaras med hänvisning till deras habitus” (ibid: 231). Det är således en individs habitus som, exempelvis, i hög grad är

avgörande för vilken utbildning man väljer. Habitus är vidare ett slags förkroppsligat kapital, där vissa människors kapital som kopplas till deras habitus värderas högre än andras. Alla människor är utrustade med habitus, men det är marknaden, omvärlden, som avgör vad i denna habitus som kan fungera som kapital, alltså vad som av andra tillerkännes och värderas som åtråvärt (ibid: 226). Habitusbegreppet är främst menat att appliceras på gruppnivå, snarare än individnivå (ibid: 227).

Broady skriver att habitus, enligt Bourdieus teori, är de strategier som människor utvecklar för att förfoga över sina kapitalinnehav (ibid: 182). Människors habitus styr med andra ord hur vi investerar, ackumulerar och konverterar förärade kapital (ibid: 228). Broady skriver även att de människor som karakteriseras av ett slags ”småborgelig” habitus i de flesta fall premierar hög utbildning och goda prestationer i skolan samt att dessa människor även placerar sina barn på utbildningar som värdesätter flit (ibid: 233). Vidare visar en utbildnings- och kultursociologisk studie, som Bourdieu genomfört, att elever och studenters mer eller mindre goda utbildningsresultat kan härledas till deras skilda uppsättningar av såväl förutsättningar som förkunskaper – emellertid av de ”system av kulturella drag” som de fått med sig från den samhällsklass de växt upp inom (ibid: 236).

5 Resultat och analys

Detta avsnitt omfattar en redogörelse över studiens empiriska material och är uppdelad baserat på bostadsområde. Samtliga fyra intervjuer redovisas enskilt utifrån tre teman: bakgrund, sociala relationer samt utbildning och framtid. Intervjuerna redogörs sammanfattande och återges via referat och direktcitat. Varje intervju avslutas med en analys, vilka berörs utifrån Bourdieus teoretiska begrepp, kulturellt kapital, utbildningskapital och socialt kapital samt även tidigare forskning. Denna del avslutas med en metaanalys, där vi gör ett slags sammanställande analys av de enskilda analyserna för att på så vis få till stånd en mer överskådlig bild. Metaanalysen inleds med en sammanfattning och är uppdelad i två teman, kulturellt kapital samt utbildning, framtid och handlingsstrategier, där vi gör en jämförelse mellan Lidingö och Botkyrka. Avslutningsvis följer en analys som utgår från vår teoretiska ram, inklusive habitus som inte nämndes i de enskilda analyserna då detta begrepp främst är menat att appliceras på gruppnivå, samt även tidigare forskning.

5.1 Lidingö

5.1.1 Frida

Bakgrund

Frida är 15 år och går i nionde klass på en högstadieskola på Lidingö. Hon bor växelvis på Lidingö och på Östermalm, inne i stan. Basen finns dock på Lidingö, där hon gått i samma skola sedan förskolan. Fritiden ägnas främst åt balett, vilket är hennes största intresse. Frida beskriver sig som ”extremt kulturintresserad” och lägger gärna egna pengar på en musikal, opera eller teaterföreställning. Frida skulle gärna kunna tänka sig att börja spela teater, då hon kommit i kontakt med det under sin skoltid. Frida älskar både att läsa böcker och att se på film, men hon föredrar dock böcker. Musikmässigt lyssnar Frida främst på house- och popmusik, men uppskattar också klassisk musik.

Sociala relationer

Fridas mamma arbetar som flygmäklare och pappan som arbetsledare. Båda föräldrarna har studerat på universitet/högskola, pappan har även studerat några år utomlands. Gällande familjens fritidsintressen är ridning och böcker ett stort intresse för mamman och pappans tid ägnas mestadels åt arbetet, men han läser ofta och lyssnar på klassisk musik. Fridas föräldrar är båda litteraturintresserade och läser ofta böcker. Någon gång per år brukar familjen gå antingen på teater, opera eller musikal tillsammans, vilket alla i familjen uppskattar. Frida reser även mycket tillsammans med sin familj, fokus ligger då ofta på sevärdheter: ”Vi gillar att besöka museer, gamla kyrkor, gamla hus och så.” Vidare bor de flesta av Fridas vänner i villaområden på Lidingö. Vännerna delar hennes intressen för balett och många spelar även teater och musikinstrument. Gällande musik har Frida och hennes vänner samma smak.

Utbildning och framtid

Fridas favoritämne i skolan är språk - svenska, engelska och spanska. Hon har läst spanska i tre år och vill också fortsätta med det på gymnasiet:

Det är väldigt svårt att lära sig ett helt nytt språk, men spanska är viktigt eftersom det är jättestort språk. Det har bra spridning och känns viktigt att lära sig inför framtiden. Det känns som att det kan öppna många dörrar.

Frida har planer på att studera utomlands någon termin under eller efter gymnasiet, vilket hennes familj och släkt inspirerat henne till. Enligt föräldrarnas rekommendationer vill Frida gå i Svenska skolan i USA och bo hos en amerikansk familj under tiden.

”Det vore så häftigt att komma utomlands, lära sig av andras kultur och vanor samtidigt som jag pluggar och lär mig engelska riktigt bra. Engelska är ju ett så pass viktigt språk att kunna. Sen knyts ju kontakter också som kan vara väldigt

bra att ha om man tänker jobb och så.”

Frida tycker vidare att det är viktigt att påbörja en högre utbildning direkt efter gymnasiet, annars tror hon att man kan bli för bekväm i att vara ledig: ”Jag vill inte bli någon soffpotatis, både jag och mina föräldrar tror att det är bäst att plugga direkt efter gymnasiet.” Fridas föräldrar och övrig släkt tycker att utbildning är viktigt. Fridas morfar talar ofta om vikten av att skaffa sig en utbildning: ”Han säger att du måste vara duktig i skolan, fortsätta plugga och inte ge upp.” Fridas föräldrar hjälper henne ofta med läxor och är ”våldigt engagerade” i hennes utbildning, de finns alltid tillhands om hon behöver hjälp. Vidare skulle Fridas föräldrar bli besvikna om hon kom hem med sämre betyg: ”De skulle fråga mig vad jag hade gjort för fel, så jag kan förbättra mig. De skulle liksom vilja ha en anledning till varför.” Enligt Frida blir hennes föräldrar ”oerhört lyckliga” när hon kommer hem med bra betyg: ”Jag påverkas mycket av hur lyckliga de blir när jag kommer hem med bra betyg och då känner jag mig mer peppad att prestera lika bra igen.” Vidare berättar Frida:

Alla i min släkt har toppjobb och tjänar mycket pengar. De är jätteduktiga och det känner jag mig ofta pressad över, att kanske inte kunna prestera lika bra och bli lika framgångsrik. Jag vill komma upp till en minst lika hög nivå som de andra. Om jag skulle bli typ frisör, så skulle jag skämmas inför min släkt och känna att jag inte är lika bra som dem.

Frida vill i framtiden ha ett ”stort arbete, där hon gör nytta”. Hennes största intresse är balett, men hon kan inte se en framtid inom det ”estetiska”. För att uppnå sin dröm om ett stort och nyttigt arbete, vill hon bli åklagare och har först och främst tänkt läsa juridik-ekonomilinjen på gymnasiet:

Jag ska gå på Östra real i stan. Min storasyster gick där och hon har berättat om klimatet på skolan, att det är en väldigt seriös och otroligt bra skola och det är ju jätteviktigt. Sen har de en av de bästa juridik-ekonomilinjerna i Stockholm, men det krävs väldigt höga betyg för att komma in.

Frida försöker nu att höja sig i ett antal ämnen. Hon har på sin mammas inrådan skaffat läxhjälp i matten för att förbättra sina betyg. Frida ska också fråga lärarna om hon kan göra extraarbeten eller dylikt för att höja sig i vissa ämnen. Vidare anser både Frida och hennes föräldrar att det, inför valet av gymnasieutbildning, är viktigt att tänka på att man inte stänger några dörrar inför framtiden. Frida och hennes familj samt övrig släkt talar mycket om framtiden. Frida berättar att familjen ofta försöker ”hjälpa och guida”, även om de inte har en specifik önskan om vad hon ska bli. Hela släkten stödjer dock Fridas plan om att i framtiden läsa juristlinjen på universitetet. Vidare berättar Frida att hon upplever mycket betygshets bland sina klasskompisar: ”Alla vill ha bra betyg och många pressar sig själva för hårt.” Frida säger att i princip alla i klassen strävar efter att bli framgångsrika: ”Alla vill nå toppen och bli duktiga. Få status, komma långt och tjäna mycket pengar.”

Analys

Enligt Frida anser hon sig vara extremt kulturintresserad både sett till att hon dansar balett samt har ett stort litteratur- och filmintresse. Frida lägger gärna egna pengar på att besöka musikal-, opera- och teaterföreställningar och uppskattar också klassisk musik. Broady (1991) skriver, enligt Bourdieus teori, att exempelvis opera och klassisk musik åsyftar ”finkultur” (ibid: 14) och utgör en viktig del av det kulturella kapitalet. Fridas intressen liknar på så vis vad Bourdieu beskriver i fråga om kulturellt kapital. Av tradition är det som inräknas till så kallad finkultur högre värderad än andra kulturformer, att det på så vis har ett högre symboliskt värde (Broady 1989: 1). Det är således relationellt - att olika typer av kulturformer ställs mot varandra, där det ena har ett högre värde än det andra. Exempelvis balett i relation till ”hiphop-dans” där balett, som Frida dansar, värderas högre. Vi kan urskilja att även Fridas familj har ett liknande kulturellt intresse som Frida, genom bland annat litteratur och klassisk musik. Frida stora kulturintresse kan härledas till hennes föräldrar, men också till hennes vänner, då majoriteten av vännerna också delar hennes intresse för kultur. Fridas omgivning kan således ha stimulerat till denna typ av gedigna kulturintresse.

Fridas favoritämne i skolan är språk, både svenska, engelska och spanska. Broady skriver också att språk, enligt Bourdieu, är en viktig del av det kulturella kapitalet (1991: 171). Frida anser spanska vara ett viktigt språk, som kan öppna många dörrar inför framtiden. Vidare planerar Frida att studera någon termin i USA, vilket hennes familj och övrig släkt inspirerat henne till. Frida har uttänkta planer kring sin utlandsvistelse, både sett till syftet, att hon vill knyta kontakter, få goda kunskaper i engelska, val av utbildning som ska gynna hennes vidare studier samt hur hon ska bo – något som hennes föräldrar hjälpt henne att komma fram till. Genom Fridas utpräglade ”framtidstänk” och klara syften med vad hon ska ta sig för, kan vi urskilja hennes handlingsstrategier inför framtiden utifrån ett flertal perspektiv. Även om Frida exempelvis tycker att spanska är intressant är fokus främst kring nyttan det ger inför framtiden, då hon anser språket ha stor spridning och på så vis kan öppna dörrar. Likaså gällande hennes utlandsstudier, då hon bland annat vill lära sig en högre nivå av engelska, vilket hon också anser vara viktigt inför framtiden. Vidare tycker både Frida och hennes familj att utlandsstudier i USA är en nyttig erfarenhet inför framtiden. Fridas pappa har själv studerat utomlands och eftersom han vill att även Frida ska göra det, kan vi anta att hans egna upplevelser kring detta medförde värdefulla erfarenheter som han också vill att dottern ska få med sig. Exempelvis genom att uppleva ett annat land och kultur på nära håll och också att utbilda sig utomlands, vilket många gånger genererar ett nätverk av internationella kontakter att dra fördel av. Detta är också något som Frida är medveten om och värdesätter. Genom Fridas sociala relationer introduceras hon här för vissa möjligheter som kan

öppna dörrar inför framtiden samt att hon också erhåller handlingsstrategier för hur dessa möjligheter ska tas tillvara. Om Frida behärskar språk med stor spridning samt har studerat utomlands i ett land som USA, vilket lockar många människor från olika länder, kommer hennes handlingsutrymme att öka. Både internationellt och nationellt sett. Att ha studerat utomlands, och särskilt i USA, anses ofta som en värdefull erfarenhet. Det ingår därmed ett slags symboliskt kapital, då de av andra anses vara en värdefullt (Broady 1989: 2). Det symboliska kapitalet är relationellt och enligt Broady använder Bourdieu begreppet för att, bland annat, belysa att vissa institutioner erhåller aktning, prestige och anseende, vilket leder till igenkännande och erkännande (ibid: 1). Alltså anses det många gånger vara av högre värde att ha studerat i USA än, exempelvis, Polen. Vidare kan Frida öka sina chanser, sett till arbete, genom att hon bland annat vidgar sitt spelrum samt har möjlighet att knyta internationella kontakter. Hennes tankar kring språkets nytta och det strategiska i att spanska och engelska har stor spridning, vittnar om att hon kanske inte är främmande för att bo utomlands i framtiden – åtminstone hålls den möjligheten öppen. Frida har då fördelar av sina språkkunskaper samt det sociala kapitalet i form av internationella kontakter, som upprättats via utlandsstudierna. Men det ökar även möjligheterna nationellt sett, då utlandsstudier många gånger kan anses meriterande att ha på sitt cv.

Båda Fridas föräldrar har studerat på universitet/högskola. Frida upplever att både hennes föräldrar och övrig släkt är väldigt engagerade i hennes skolgång. Med tanke på att föräldrarna har högre utbildning kan vi anta att de vet hur utbildningssystemet fungerar och också hur Frida ska gå tillväga för att på bästa sätt uppnå framgång. Föräldrarnas strategier har förmodligen också påverkat Fridas inställning till utbildning. Barn speglas många gånger av sin omgivning och enligt Frida skulle inte ett yrke såsom frisör vara gott nog för hennes släkt, då alla har toppjobb och är framgångsrika. Frida känner sig ofta pressad över att kanske inte lyckas lika bra som alla andra. Vidare är balett Fridas största intresse, men påtalar samtidigt att hon inte ser en framtid inom det ”estetiska”. Dans, såsom exempelvis balett, och teater kan av högre samhällsklasser ibland anses vara ett finare kulturellt nöje – både att betrakta, men också för ens barn att ägna sig åt under fritiden. Däremot värderas kanske inte, exempelvis, skådespeleri som yrke särskilt högt i människor från dessa samhällsklassers ögon, vilket kan bero på att det inte har en akademisk inriktning. Fridas morfar påtalar ofta vikten av att hon ska utbilda sig och inte ge upp. Broady skriver att utbildningskapital många gånger leder till andra slags kapital såsom ekonomiskt kapital i form av högre lön (1991: 213). Utbildning kan på så vis, enligt Fridas morfar, vara viktigt för att hon ska kunna uppnå samma framgång som resten av släkten. Att utbildning på så vis öppnar dörrar för både framgång och ekonomiska tillgångar.

Frida vill i framtiden arbeta som åklagare och ska därför läsa juridik-ekonomilinjen på gymnasiet. Hon vet både vilken linje och skola hon vill gå. Frida berättar att skolan är väldigt seriös samt att den bästa, juridik-ekonomilinjen i Stockholm finns där. Frida ska studera på Östra real, en skola som är välrenommerad och har ett högt anseende i Stockholm. Skolan är belägen på Östermalm, en av de ”finare” stadsdelarna i Stockholms innerstad. Att ha läst på Östra real inger både status i form av symboliskt kapital (Broady 1989: 1) - att det värderas högre att ha läst där än på de flesta andra gymnasieskolor i Stockholm samt att det även kan generera kontakter som kan vara värdefulla inför framtiden. Att Frida läser på Östra real kan således öka hennes handlingsutrymme inför framtiden då, bland annat, värdefulla kontakter kan knytas. Här kan vi urskilja att Fridas gymnasieval inte endast grundas på själva utbildningen som sådan, utan hon tar även den specifika skolan i beaktande. Frida berättar att det krävs höga betyg för att komma in på skolan, så hon försöker nu att höja sig i ett antal ämnen. På sin mammas inrådan har hon numera läxhjälp i matten, hon ska även fråga lärarna om extraarbeten för att på så vis kunna höja sina betyg. Frida har här, via sina sociala relationer, fått idéer kring hur hon ska kunna höja sina betyg för att på så vis komma in på den utbildning hon vill samt att hon även fått tips om denna utbildning, då hennes äldre syster läst på samma skola. Broady skriver att en individs sociala kapital, enligt Bourdieu, är avgörande för dennes möjligheter att erhålla utbildningskapital (1991: 213). Det sociala ursprunget är en av de faktorer som är mest avgörande för individers attityder kring utbildning samt hur man tar till sig och hanterar denna (ibid: 220). Kunskapen som Fridas omgivning har kan på så vis gynna hennes framtida studier, då denna kunskap på många sätt kan vara vägledande och också underlättande. Frida berättar att de inom familjen och släkten ofta talar om framtiden och att de försöker hjälpa och guida henne. Familjen tycker att det är viktigt att man inte stänger några dörrar inför framtiden – vilket också är ett resonemang som Frida återkommer till. Enligt Nygren (2007) erhåller man kompetensen kring att utveckla strategier för att nå sina framtidsyrkesdrömmar av sina föräldrar, släkt och kamrater (ibid: 117). Frida vet i detta fall att hon vill bli åklagare samt hur hon ska gå tillväga för att uppnå sitt mål. Detta genom att hon, bland annat, vet vilka utbildningar hon ska läsa och vad som krävs för att ta sig in på dessa.

Frida berättar också att det är mycket betygshets bland klasskompisarna - att nästan alla i hennes klass strävar efter att bli framgångsrika, nå toppen, få status och tjäna mycket pengar samt att många pressar sig själva för hårt. Fridas omgivning, sett till både familj och klasskompisar, kan på så vis verka både stimulerande och motiverande i fråga om utbildning och framtidsvisioner, men omgivningen kan också genererar ett slags press. Som tidigare nämnts känner ofta Frida sig pressad över att, exempelvis, inte nå samma framgång som övriga i släkten. Vi kan även urskilja att Fridas

omgivning också värderar hög inkomst och status. Det ekonomiska kapitalet verkar på så vis vara en drivande faktor.

5.1.2 Nathalie

Bakgrund

Nathalie är 15 år och går i nionde klass på en högstadieskola på Lidingö. Hon har bott på Lidingö hela livet och gått i samma skola sedan förskolan. Fritiden ägnas åt teater, men hennes främsta intressen är litteratur och skrivande. Enligt Nathalie har hon alltid älskat att läsa och skriva och gjort det så länge hon kan minnas. Hon tycker att läsning är viktigt, då det ”förbättrar ens språk och ordförråd”. Hon föredrar också böcker framför film. Gällande musik lyssnar hon främst på pop-, rock- och schlagermusik, men hon uppskattar även klassisk musik och lyssnar ofta på det hemma. Nathalie anser sig vara kulturintresserad, då hon själv både spelar teater och också ofta går på teaterföreställningar, lyssnar på klassisk musik samt hennes stora litteraturintresse. Nathalie lägger ofta egna pengar på att bland annat besöka teaterföreställningar.

Sociala relationer

Nathalies mamma arbetar som museipedagog och pappan som IT-chef på ett större företag. Båda föräldrarna har studerat på universitet/högskola. Föräldrarna läser ofta böcker och gällande musik lyssnar pappan mestadels på klassisk musik, medan mamman inte är särskilt musikintresserad. Föräldrarna brukar ofta följa med Nathalie på teaterföreställningar. Vidare bor de flesta av Nathalies vänner på Lidingö och delar också samma intressen, då de flesta spelar teater. Vännerna delar även samma musiksmak.

Utbildning och framtid

Nathalies favoritämne i skolan är svenska: ”Jag älskar det svenska språket och jag är duktig på det. Sen tycker jag att det är viktigt för framtiden att man kan stava och så.” Hon läser även spanska och anser att språk överlag är ”våldigt roligt och nyttigt att ha med sig inför framtiden”. Nathalie anser vidare att bra betyg är viktigt. Hon lägger mycket tid på sina läxor och betonar vikten av att göra läxorna direkt när man får dem. Detta är även något som hennes föräldrar förespråkar.

Nathalies framtidsdröm är att bli författare: ”Jag vill bli författare, men det ger ju kanske inte en säker inkomst. Det måste man ju tänka på.” Nathalie älskar barn och har planer på att studera vidare till förskollärare, för att ha något att falla tillbaka på om inte författardrömmarna uppnås. ”Förskollärare är mer realistiskt, eftersom det är viktigt att ha en säker inkomst.” Mamman har tidigare bott i London och arbetat som aupair, detta är något som hon också tycker att Nathalie ska göra. ”Både jag och mina föräldrar tror att det skulle vara en väldigt bra erfarenhet för mig att

göra efter gymnasiet och innan jag börjar plugga vidare till förskollärare. Sen kommer ju engelskan att bli mycket bättre också.” Utbildning är viktigt för föräldrarna. Även om de stödjer Nathalies författardrömmar påtalar de ofta att hon måste prioritera skolan och också studera vidare efter gymnasiet. Nathalie upplever att föräldrarna är ”väldigt engagerade” i hennes utbildning: ”De vill gärna hålla koll på mina studier för att se till så det går bra, de hjälper mig alltid med läxorna om jag behöver.” Nathalie berättar att föräldrarna skulle se till så att hon klarar sig bättre nästa gång om hon skulle få underkänt på ett prov. Inför gymnasiet har föräldrarna engagerat sig mycket, de har följt med på ”öppet hus” på ett antal skolor och även sökt efter utbildningar åt Nathalie. Viktigast för Nathalie är att gymnasieutbildningen är ”bra och bred”. Hon ska läsa humanistiska programmet med språkinriktning på gymnasieskolan, Södra latin – en skola hon säger är bra och som också har ett väldigt gott rykte, vilket är viktigt för Nathalie. Vidare säger Nathalie att hon tidigare hade vaga funderingar kring barn- och fritidsprogrammet, vilket hon menar säkert hade varit passande med tanke på hennes barnintresse. Hon och föräldrarna ansåg dock att den utbildningen är för snäv och att vissa dörrar inför framtiden, sett till vidare studier, därigenom skulle kunna stängas. Vidare säger Nathalie att alla hennes klasskompisar ska studera vidare på gymnasiet och de flesta redan har planer på att studera vidare på universitet/högskola, även om många inte vet exakt vad de vill läsa. ”Det är en självklarhet att plugga vidare efter gymnasiet. Jag vet inte varför, det bara är så här på Lidingö.” Nathalie berättar också att i princip alla klasskompisar strävar efter höga betyg, så de ska komma in på bra utbildningar som kan leda till välbetalda statusyrken i framtiden.

Analys

Enligt Nathalie anser hon sig vara kulturintresserad, då hennes främsta intressen är kulturellt inriktade, genom teater och litteratur. Broady (1991) skriver att, bland annat, litteratur och teater åsyftar ett slags finkultur och utgör en viktig del av det kulturella kapitalet (ibid: 14). Nathalies intressen liknar på så vis vad Bourdieu beskriver i fråga om kulturellt kapital. Av tradition är det som inräknas till så kallad finkultur högre värderad än andra kulturformer, att det på så vis har ett högre symboliskt värde (Broady 1989: 1). Det kulturella kapitalet är således relationellt och verkar på så vis i förhållande till något annat. Klassisk musik, vilket Nathalie ofta lyssnar på, anses av tradition ha ett högre symboliskt värde än, exempelvis, hiphop-musik. Vi kan urskilja att även Nathalies föräldrar har ett liknande kulturintresse, både gällande intresset för litteratur och klassisk musik. Vidare är det många gånger ovanligt att en 15åring ofta lyssnar på klassisk musik, det är således troligt att pappan introducerat henne för denna genre. Utöver familjens påverkan skulle Nathalies intressen emellertid också kunna härledas till hennes vänner, som även dem främst ägnar

sig åt kulturrelaterade intressen såsom teater. Nathalies omgivning kan således ha stimulerat till ett kulturellt intresse.

Nathalies favoritämne i skolan är svenska, då hon är duktig på det samt att hon tycker att det är viktigt att behärska det svenska språket väl. Hon läser även spanska och tycker att språk överlag är roligt och också nyttigt att ha med sig inför framtiden. Broady skriver också att språk, enligt Bourdieu, utgör en omfattande del av det kulturella kapitalet (1991: 171). Vi kan här urskilja att Nathalie inte endast läser språk för att hon finner det intressant, utan att hon även värderar nyttan i språkkunskaper. Vidare vill Nathalie åka utomlands, förmodligen till London, och arbeta som aupair vilket också hennes mamma gjort. Både Nathalie och mamman tror att det är en viktig erfarenhet att ha med sig inför Nathalies framtida studier till förskollärare. Nathalies värdering kring nyttan av att behärska språk, i detta fall engelska, kommer även att gynnas av denna utlandsvistelse. Mamman påtalar nyttan med att åka som aupair, då hon genom egna erfarenheter vet att det är bra att ha i bagaget samt att det är en handlingsstrategi inför Nathalies framtida utbildning, då hon via aupairycket kommer i närkontakt med barn. Nathalies sociala relationer möjliggör på så vis en typ av utlandsvistelse som hon kan dra vinning av på flera plan. Nathalie åker emellertid inte som aupair bara för att få komma utomlands, som många ungdomar gör, hon åker snarare utomlands för att arbeta som aupair samt förbättra sin engelska, så hon inför framtiden kan dra vinning av dessa erfarenheter. Utlandsvistelser genererar också ofta i ett större handlingsutrymme inför framtiden, då bland annat internationella kontakter kan knytas.

Båda Nathalies föräldrar har studerat på universitet/högskola. Kulturellt kapital omnämns också som bildningskapital (ibid: 171) och ett högre kulturellt kapital kan erhållas genom, exempelvis, utbildning (ibid: 175). Nathalie upplever att föräldrarna är väldigt engagerade i hennes skolgång och att de vill hålla koll på hennes studier för att på så vis se till så att det går bra för henne. Broady skriver att en individs sociala kapital, enligt Bourdieu, är avgörande för dennes möjligheter att erhålla utbildningskapital (ibid: 213). Nathalie beskriver att utbildning är viktigt för föräldrarna och det vittnar också Nathalies ordval om, då hon säger att föräldrarna vill "hålla koll" på hennes studier. Nathalie berättar också att föräldrarna engagerat sig mycket inför hennes gymnasieval. Vi kan här urskilja att föräldrarna, kanske på grund av deras egna utbildningskapital, vet vikten av en högre utbildning och verkar därför, på ett sätt, vilja övervaka Nathalie för att på så vis säkerställa hennes utbildning och därigenom också hennes framtid.

Även om Nathalie ska utbilda sig till förskollärare är hennes dröm att bli författare. Hon säger dock att det kanske inte ger en säker inkomst – vilket hon anser vara viktigt att tänka på. Föräldrarna stödjer hennes författardrömmar, men påtalar ofta att hon måste studera vidare efter

gymnasiet. Vi kan här urskilja Nathalies tydliga handlingsstrategi kring en plan b. Både föräldrarna och Nathalie betonar vikten av att inte satsa allt på ett kort med risk för att det ska misslyckas, utan att istället också hitta alternativa vägar. Enligt Nygren (2007) erhåller man kompetensen kring att utveckla strategier för att nå sina framtidsyrkesdrömmar av sina föräldrar, släkt och kamrater (ibid: 117). Nathalies handlingsstrategier kan på så vis härledas till hennes föräldrar, då de ofta påtalar vikten av utbildning. Vidare leder utbildningskapital ofta också till andra slags kapital såsom, exempelvis, ekonomiskt kapital i form av högre lön (Broady 1991: 213). Även om Nathalie inte talar om en ”högre” lön, är en säker inkomst viktigt för henne, vilket hon anser försäkra sig om genom en högre utbildning. Nathalies handlingsstrategier och sätt att resonera kring en plan b styrs på så vis, i hög grad, av en ekonomisk fokus.

Nathalie ska läsa humanistiska programmet med språkinriktning på gymnasiet. Gymnasievalet genomsyras här av hennes språkintresse framför intresset för barn, vilket hon har planer på att arbeta med i framtiden. Enligt Nathalie är huvudsaken med gymnasieutbildningen att den är ”bra och bred”. Hade hon läst en mer praktisk utbildning som barn- och fritidsprogrammet, vilket hon hade vaga funderingar kring då det hade lämpat sig för hennes framtida yrke, hade inte utbildningen varit lika bred. Nathalie och hennes föräldrar ansåg att vissa dörrar inför framtiden, sett till vidare studier, därigenom kunde komma att stängas. Genom den utbildning hon nu ska läsa stängs inga dörrar och Nathalie när samtidigt sitt språkintresse. Hennes val av gymnasieutbildning kan på så vis gynna både hennes författardröm, då utbildningen har språkinriktning, men även kommande universitets-/högskolestudier. Det är emellertid ofta enklare att ta till sig universitetsstudier om man läst en mer teoretisk gymnasieutbildning. Vidare ska Nathalie läsa på Södra latin, vilken är en välrenommerad gymnasieskola belägen på Södermalm i Stockholms innerstad. Nathalie berättar att det är en väldigt bra skola som också har gott rykte, vilket är viktigt för henne. Att ha läst på Södra latin inger ofta status - att det värderas högre att ha läst där än på de flesta andra gymnasieskolor i Stockholm. Det genererar således ett slags symboliskt kapital, då denna skola erhåller anseende och prestige och därigenom också av andra blir erkänd (Broady 1989: 1). Att ha läst på Södra latin kan också leda till att nyttiga kontakter inför framtiden kan komma att knytas. Om Nathalie, exempelvis, bestämmer sig för att satsa på sina författardrömmar kan kontakterna hon får på denna skola vara nyttiga, då skolan är känd för sitt traditionsrika kulturliv, där många erkända ”kulturmäniskor” läst. Hon befinner sig också i en kreativ kulturell miljö som kan inspirera hennes författarskap.

Nathalie påtalar också att alla hennes klasskompisar ska studera vidare på gymnasiet samt att majoriteten redan har planer på eftergymnasiala studier. Hon säger att det är en självklarhet att

studera vidare för de som kommer från Lidingö, men att hon inte riktigt vet varför. Samtidigt säger hon att i princip alla klasskompisar strävar efter höga betyg, så de ska komma in på bra utbildningar som kan leda till välbetalda statusyrken i framtiden. Då de flesta av Nathalies klasskompisar förmodligen också bor och är uppväxta på Lidingö delar de antagligen också samma sociala bakgrund i många avseenden. Det sociala ursprunget är den faktor som, utöver exempelvis kön och ålder, är en avgörande för individers attityder kring utbildning (Broady 1991: 220). Nathalies omgivning, sett till både familj och klasskompisar, kan på så vis verka både stimulerande och motiverande i fråga om utbildning och framtidsvisioner. Vi kan även urskilja att Nathalies klasskompisar i hög grad verkar drivas av en ekonomisk fokus, då ett välbetalt arbete verkar vara ändamålet för bra betyg och högre studier.

5.2 Botkyrka

5.2.1 Samira

Bakgrund

Samira är 16 år och går i nionde klass på en högstadieskola i Hallunda, ett bostadsområde i Botkyrka kommun. Samira har bott i Hallunda hela livet och även gått i skola där sedan förskolan. Fritiden ägnas mestadels åt löpning och gymmet. Utöver sport har hon inga andra fritidsintressen. Till skillnad från sina klasskompisar skulle Samira aldrig lyssna på hiphop- och rapmusik, hon skulle heller aldrig lyssna på klassisk musik. Samira berättar att hon inte läser böcker om hon inte måste. Samira anser sig inte vara kulturintresserad: ”Jag skulle nog inte följa med på typ teater eller opera, tror inte jag skulle tycka att det var kul och gillar inte konst och sånt heller.” Samira anser sig dock vara musikintresserad och då främst vad gäller rockmusik.

Sociala relationer

Samiras mamma arbetar som personlig assistent och pappan som byggarbetare. Föräldrarna har inte studerat på universitet/högskola. Vidare är alla i Samiras familj sportintresserade, i övrigt har de inga andra fritidsintressen. Samira berättar att föräldrarna aldrig läser böcker. De är, enligt Samira, inte intresserade samt att de inte behärskar det svenska språket tillräckligt väl. Beträffande musik lyssnar föräldrarna främst på musik från hemlandet. Vidare bor samtliga av Samiras vänner också i Hallunda. De flesta av vännerna sportar och tränar på gym. Samira anser inte sina vänner vara kulturintresserade, även om de flesta gillar musik och då främst topplistemusik samt hiphop- och rapmusik.

Utbildning och framtid

Samiras favoritämne i skolan är idrott och praktiska ämnen, då hon inte är särskilt förtjust i teoretiska ämnen: ”Jag kan ha svårt att koncentrera mig när man läser mycket och sånt, så då kan jag ibland gå ut från lektionen eller sitta på mobilen.” Samiras föräldrar har aldrig ”pushat” vad gäller skolan, men de tycker att utbildning är viktigt: ”Mamma har sagt – bli inte det jag gör. Plugga och bli vad du vill, bli inte som oss.” Samiras föräldrar saknar högre utbildning och ångrar det idag, då de inte trivs med sina arbeten. Pappan har sagt att han själv önskar att han hade studerat till arkitekt och därför har han, enligt Samira, många gånger försökt få in barnen på det spåret. Vad gäller betyg, så har de inte blivit glada när Samira kommit hem med sämre betyg, men de blir samtidigt inte arga. Vidare berättar Samira att föräldrarna inte behärskar det svenska språket tillräckligt väl, så de kan inte hjälpa henne med skolarbeten, men hon upplever ändå att de är engagerade genom att de har ett intresse av att veta hur det går för henne i skolan.

Vad gäller gymnasiet, ska Samira gå samhällslinjen på en skola strax utanför Stockholms innerstad. En av Samiras bästa vänner går på skolan och tipsade henne om den. ”Det verkar vara bra stämning och sånt, alla får vara sig själva, man ser inte ner på någon. Vet inte så mycket om utbildningen, men man verkar ha roligt där.” Samiras föräldrar har inte sagt något om gymnasiet, då de tycker att det är hennes val. Samira vill i framtiden resa och arbeta med barn:

”Jag vill hjälpa till, men jag vet inte hur det kan hända. Jag vet inte vilket yrke jag skulle kunna bli liksom. Vill inte jobba med något annat än det heller. Aldrig ett kontorsjobb, även fast man kanske tjänar mycket bättre på det. Jag vill ha ett roligt jobb, det är viktigast tycker jag!”

Samira vet således inte vilket yrke hon ska inrikta sig på och säger samtidigt: ”Jag vet inte om det ens är ett jobb, eller om det bara är att resa? Hur kan jag försörja mig på det?” Vad gäller Samiras framtidsplaner, har hon inspirerats av sin förebild, en svensk bloggerska:

Jag tycker hon är jättesmart och ger fett bra idéer och tankar. Hon reser mycket över hela världen och ser hur andra människor har det. Hon har träffat barn i byar och sånt. Det är det jag vill göra när jag blir stor. Hon inspirerar verkligen gallet mycket!

Samira berättar att hon inte har talat ”djupt” om sina framtidsdrömmar varken med föräldrar eller vänner, men hon tror att de kommer stötta henne vad hon än bestämmer sig för - även om högre utbildning är viktigt föräldrarna, och också för Samira själv. Vidare säger Samira att det bland klasskompisarna inte talas särskilt mycket om betyg och framtidsplaner. Samira har många kompisar som är ”mindre engagerade i skolan och gör allt för att komma undan”. Samira berättar att de flesta är skoltrötta och att många inte ens försöker, istället går de ofta ut från lektionerna. Hon tror att det beror på att många tycker att det är tråkigt och inte förstår och därför tappar koncentrationen. ”Det finns ju läxhjälp och sånt, men typ ingen går dit. Vet inte varför.” Samira

berättar också att många klasskompisar talar om att bli rika, men att de samtidigt inte vet hur de ska bli det. Dock säger hon: ”Men många tjejer pratar ju om att man ska gifta sig rikt. Typ – gift dig rikt, sen behöver du inte göra nåt själv.”

Analys

Samira säger att hon är musikintresserad, men hon anser sig inte alls vara kulturintresserad överlag. Hon skulle, exempelvis, inte följa med på en teaterföreställning eller lyssna på klassisk musik, då hon berättar att hon antagligen inte skulle tycka att det var roligt eller bra. Broady (1991) skriver att kulturellt kapital, enligt Bourdieu, främst handlar om smak gällande musik och konst. Vidare präglas det kulturella kapitalet av ett slags ”finkultur”, vilken innehåller exempelvis klassisk musik, opera och teater (ibid: 14 f). Även om Samira inte är intresserad av kulturformer såsom teater och klassisk musik, uppvisar hon på ett kulturellt intresse genom musiken. Musik som kulturform, precis som de flesta kulturformer, är vidare relationellt och kan på så vis delas upp i olika genrer, där exempelvis klassisk musik, symboliskt sett, anses ha ett högre värde än rock - vilket Samira främst lyssnar på. Det kulturella kapitalet kallas också för bildningskapital (ibid: 171). Att läsa böcker anses många gånger höra till allmänbildningen. Samira läser dock inte böcker om hon inte måste. Då Samira i stort saknar ett kulturellt intresse, bortsett från rockmusiken, kan vi urskilja att hennes kulturella kapital därav är relativt svagt. I likhet med Samira visar inte heller varken föräldrarna eller vännerna på ett nämnvärt kulturellt intresse. Här kan vi urskilja att hennes omgivning på så vis inte verkar stimulerande vad gäller ett kulturellt intresse.

Ingen av Samiras föräldrar har studerat på universitet/högskola, vilket de ångrar idag då de inte trivs med sina arbeten. Mamman har påtalat att hon tycker att barnen måste studera vidare efter gymnasiet, då hon inte vill att de ska bli som henne. Samira berättar också att föräldrarna inte kan hjälpa henne med läxor, då de inte behärskar det svenska språket tillräckligt väl. Samira säger att föräldrarna bryr sig mycket om hennes betyg och att de blir väldigt glada när hon kommer hem med bra resultat. I likhet med detta skriver Ålund (1997) att många invandrande föräldrar, precis som Samiras föräldrar är, ofta ställer högra krav på sina barn vad gäller betyg och en högre utbildning och att detta kan bero på att föräldrarna vill att barnen ska kompensera för deras besvikelser vad gäller sina egna liv (ibid: 66 f). Detta kan, exempelvis, urskiljas då pappan försöker leva ut sin dröm om att bli arkitekt genom barnen, då han ofta försöker få in dem på det spåret. Vidare talas det, enligt Samira, sällan om framtidsdrömmar på ett djupare plan bland familjen och vännerna. Universitet-/högskolesutbildning är något som är viktigt för både Samira och föräldrarna, även om hon i dagsläget inte vet vilken utbildning hon ska läsa. Föräldrarnas bristande resurser sett till, bland

annat, språkliga hinder samt avsaknad av högre utbildning kan här påverka att de sällan ger Samira råd och guidar henne inför framtiden. Föräldrarna saknar således i hög grad redskap för att kunna ge råd och dylikt inför Samiras framtida utbildning och karriär. Detta kan också urskiljas vad gäller Samiras framtida yrkesdrömmar, vilka en okänd bloggerska inspirerat henne till. Inspirationen kommer på så vis inte från hennes närmaste omgivning såsom vänner och familj. Samira vet att hon vill resa och arbeta med barn i framtiden, hon vill hjälpa till men vet samtidigt inte på vilket sätt. Detta kan också härledas till att hennes omgivning i hög grad verkar sakna de redskap som krävs för att finna rätt strategier. I likhet med detta skriver Nygren (2007) att man främst erhåller kompetensen kring att utveckla strategier för att nå sina framtidsyrkesdrömmar av sina föräldrar, släkt och kamrater (ibid: 117). Vidare vill Samira arbeta med något som hon tycker är roligt snarare än att det ska ge en god inkomst. Detta kan bero på att Samiras föräldrar ofta påtalar att de vantrivs med sina yrken och att barnen inte ska bli som dem. Samiras fokus verkar på så vis ha blivit att finna ett arbete som hon tror att hon genuint skulle trivas med.

Beträffande gymnasiet ska Samira läsa samhällslinjen på en skola närmare stan. Hon berättar också att föräldrarna inte haft några synpunkter angående gymnasiet, då de anser valet av utbildning vara hennes. Samira säger också att favoritämnet i skolan är idrott och att hon inte finner teoretiska ämnen särskilt intressanta. Hon berättar vidare att hon kan ha svårt att koncentrera sig och att hon då ibland går ut från lektionerna eller leker med mobilen. Samiras gymnasieval präglas av att det ska vara en rolig skola som hon ska trivas på, snarare än att valet av utbildning är i fokus. Hon berättar att hon inte vet särskilt mycket om utbildningen. Det är på så vis möjligt att samhällslinjens inriktning, som i hög grad kännetecknas av en teoretisk fokus, därför inte kommer att motsvara det hon finner intressant. Att föräldrarna i hög grad saknar kunskap om utbildningsvägar och också redskap för att kunna bistå Samira med viktig information vad gäller utbildning, kan på så vis avspeglade sig i Samiras gymnasieval.

Samira påtalar också att det bland klasskompisarna inte talas särskilt mycket om betyg och framtidsplaner. Hon berättar att de flesta är skoltrötta och därför är mindre engagerade i skolan samt att läxhjälp finns, men att det inte utnyttjas. I likhet med detta skriver Bunar (2001) att skolmotivationen många gånger är lägre bland elever som växt upp i negativt stämplade områden (ibid: 277), såsom exempelvis Hallunda. Enligt Samira talar många tjejer om att gifta sig rikt, så de ska slippa göra något själva. I detta fall verkar inte Samiras klasskompisar se skolan som ett redskap för att uppnå sina framtida mål och drömmar. Det verkar inte finnas med som ett alternativ att dessa ungdomar, genom utbildning, ska uppnå den rikedom de vill. Alternativa vägar, såsom att gifta sig rikt, verkar istället vara mer aktuellt. Samiras skolmiljö verkar på så vis inte stimulerande och

motiverande i fråga om utbildning.

5.2.2 Freddy

Bakgrund

Freddy är 16 år och går i nionde klass på en högstadieskola i Hallunda, ett bostadsområde i Botkyrka kommun. Han har bott i Hallunda hela livet och även gått i skola där sedan förskolan. Fritiden ägnas åt träning, då han både spelar handboll och tränar på gym. Gällande musik lyssnar Freddy främst på rock, han skulle "aldrig" lyssna på klassisk musik. Vidare läser Freddy aldrig böcker om han inte behöver det för skolan: "Jag klarar inte av att läsa igenom en hel bok. Jag är inte tillräckligt intresserad." Freddy anser sig inte vara det minsta kulturintresserad och vad gäller, exempelvis, teater och opera tror han inte att han någonsin skulle gå och se en föreställning.

Sociala relationer

Freddys mamma arbetar på ett resebolag där hon tar emot resebokningar och pappan arbetar som markspecialist. Ingen av föräldrarna har studerat på universitet/högskola, då de började arbeta direkt efter gymnasiet – ett val som de är nöjda med. Gällande familjens fritidsintressen, så dansar pappan bugg medan mamman inte har några särskilda intressen. Freddy har aldrig sett sina föräldrar läsa och han tror inte att de har något intresse för böcker. Vidare bor Freddys närmaste vänner också i Hallunda. De flesta av Freddys vänner delar hans sportintresse, men däremot inte hans musiksmak då de flesta endast lyssnar på house-musik. Freddy säger att vännerna endast är intresserade av sport och skulle således inte finna något intresse i kulturformer såsom teater och klassisk musik.

Utbildning och framtid

Freddys favoritämnen i skolan är slöjd, musik och idrott. Freddy berättar att betyg inte är särskilt viktigt, även om både han själv och föräldrarna uppskattar bra betyg. Om Freddy behöver hjälp med läxor får han det av sin mamma, men han ber nästan aldrig om hjälp. I familjen talas det sällan om framtiden. Freddy är osäker på vad han vill, men han tycker att ingenjör verkar "spännande", då han gärna vill arbeta med något praktiskt snarare än teoretiskt: "Jag vill vara ute och röra mig, jobba med händerna också, inte bara sitta inne på ett kontor och ruttna." Föräldrarna har inte påverkat Freddys inriktning, utan de låter honom bestämma själv, men:

Mamma skulle kanske gilla att jag pluggar vidare efter gymnasiet, så man alltid har det med sig i ryggsäcken, men det beror ju på vad man vill sen. Jag är inte alls säker på om jag vill plugga eller börja jobba efter gymnasiet. Pappa spelar det ingen roll för alls, han vet ju att man kan klara sig bra utan mer plugg.

Vad gäller gymnasieval ska Freddy gå civilingenjörslinjen, en utbildning som han kom fram till på egen hand. Bland klasskompisar är det inte särskilt mycket prat om framtiden, "men de flesta vill

väl helst lyckas inom sporten”. I övrigt berättar Freddy att han inte vet någon av sina klasskompisar som har en riktigt klar bild över vad de vill göra efter gymnasiet: ”De flesta är redan skoltrötta, så ingen aning om de vill plugga vidare sen eller vad de tänker.”

Analys

Freddy anser sig inte vara det minsta kulturintresserad överlag och han skulle, exempelvis, aldrig se en teaterföreställning eller opera. Broady (1991) skriver att kulturellt kapital, enligt Bourdieu, till stor del handlar om smak vad gäller musik och konst och att det kulturella kapitalet också präglas av ett slags ”finkultur”, vilken innehåller exempelvis klassisk musik, opera och teater (ibid: 14 f). Ett annat ord för kulturellt kapital är bildningskapital (ibid: 171) och genom att inneha kulturellt kapital är man också, skriver Broady, välinformerad (ibid: 14). Att läsa böcker anses, exempelvis, många gånger vara en viktig del av allmänbildningen. Freddy påtalar att han aldrig läser böcker om han inte behöver det för skolan. Då Freddy överlag saknar ett kulturellt intresse kan vi urskilja att hans kulturella kapital på så vis tycks vara relativt svagt. I likhet med Freddy visar inte heller föräldrarna på ett nämnvärt kulturellt intresse, även om pappan dansar bugg. Freddys avsaknad av kulturellt intresse skulle kunna härledas till hans omgivning, då också vännerna tycks sakna ett kulturellt intresse i vidare bemärkelse. Här kan vi urskilja att hans omgivning på så vis inte verkar stimulerande vad gäller ett kulturellt intresse.

Ingen av föräldrarna har studerat på universitet/högskola, då de började arbeta direkt efter gymnasiet – ett val som de är nöjda med. Enligt Freddy talas det inom familjen sällan om framtiden, men han berättar att mamman möjligtvis skulle uppskatta om han valde att studera vidare på universitet/högskola, då hon anser det vara bra att ha i bagaget. Freddy berättar samtidigt att högre studier inte spelar någon roll för pappan, då han påtalar att man kan klara sig också utan högre studier. Freddys attityder kring utbildning kan härledas till hur hans föräldrar ser på utbildning. I likhet med detta skriver Broady att det sociala ursprunget är den faktor som utöver, exempelvis, kön och ålder är en avgörande faktor till individers attityder kring utbildning (ibid: 220). Det faktum att Freddy tror att mamman skulle uppskatta om han studerade vidare men att han samtidigt inte är helt säker, tyder på att högre utbildning således inte är något som de ofta talar om hemma och det verkar på så vis inte heller spela någon större roll. Utbildning verkar därför inte värderas särskilt högt inom familjen.

Freddy är osäker på vad han vill göra i framtiden, men tycker samtidigt att ingenjör verkar spännande då han vill arbeta med något praktiskt, röra sig och inte sitta på ett kontor. Detta stämmer också överens med Freddys favoritämnen i skolan, vilka samtliga är praktiska såsom slöjd och idrott. Freddy säger sig ha svårt att läsa igenom hela böcker samt att han aldrig gör det om han inte

måste. Detta kan ha haft en inverkan på varför han vill arbeta praktiskt framför teoretiskt. Freddy ska läsa civilingenjörslinjen på gymnasiet, vilket är en utbildning som han har hittat på egen hand. Freddy berättar att föräldrarna inte varit engagerade i hans gymnasieval, då de tycker att det är upp till honom vad han ska läsa. Om Freddy sedan bestämmer sig för att läsa vidare på universitet/högskola anses dock den femåriga civilingenjörutbildningen många gånger vara mer teoretisk än praktisk. Detta kan tyda på att Freddy saknar en djupare vetskap kring utbildningen, vilket i sin tur kan härledas till, bland annat, hans föräldrars blaséliknande attityd till utbildning överlag. Genom att Freddy på egen hand har kommit fram till sitt gymnasieval och att föräldrarna har valt att inte blanda sig i har Freddy här gått miste om vägledning kring sin utbildning. Detta kan förklara att Freddy verkar sakna vetskap om civilingenjörutbildningens, många gånger, utpräglade teoretiska inriktning, vilket kanske inte kommer att passa honom med tanke på hans intressen.

Freddy påtalar också att det bland klasskompisarna inte talas särskilt mycket om framtiden, även om de flesta nog vill nå framgång inom sporten. Han berättar också att han inte vet någon av klasskompisarna som har en klar bild över vad de vill göra efter gymnasiet. Han beskriver att de flesta redan är skoltrötta. I likhet med detta skriver Bunar (2001) att skolmotivationen många gånger är lägre hos de elever som växt upp i negativt stämplade områden (ibid: 277)- vilket Hallunda, Botkyrka de facto är. Freddys omgivning, sett till både familj och klasskompisar, verkar på så vis inte stimulerande och motiverande i fråga om utbildning.

5.3 Metaanalys

Kulturellt kapital

Båda Lidingöungdomarna uppvisar ett stort och också brett kulturintresse. De ägnar sig bland annat åt teater, balett och litteratur samt att de uppskattar klassisk musik. Båda ungdomarna visar också på ett starkt intresse för språk, vilket även är favoritämnet i skolan. Ungdomarna tycker att språk är roligt, men betonar samtidigt nyttan av att behärska olika språk inför framtiden. Båda Lidingöungdomarnas föräldrar och vänner uppvisar, enligt ungdomarna, på samma stora kulturintresse som dem själva.

Ingen av Botkyrkaungdomarna anser sig ha ett djupare kulturellt intresse, även om en av ungdomarna är musikintresserad och då främst vad gäller rockmusik. Ungdomarna skulle, exempelvis, aldrig lyssna på klassisk musik eller besöka en opera- eller teaterföreställning. Vidare tycker ingen av ungdomarna om att läsa böcker, de gör det bara om de måste. Båda ungdomarnas största intressen är sport såsom löpning, handboll och gym. Ingen av ungdomarna uppvisar heller något intresse för språk. Favoritämnena i skolan är, för båda ungdomarna, idrott och praktiskt

inriktade ämnen. Ingen av Botkyrkaungdomarnas föräldrar uppvisar, enligt ungdomarna, ett nämnvärt intresse för kultur, även om ena ungdomens pappa dansar bugg. Föräldrarna läser heller inte böcker. Vidare uppvisar Botkyrkaungdomarnas vänner inte heller något kulturellt intresse, då de främst intresserar sig för sport och träning.

Utbildning, framtid och handlingsstrategier

Båda Lidingöungdomarna har planer på utlandsvistelser under eller efter gymnasiet. Båda ungdomarna vill förbättra sin engelska, vilket de tror sig kunna göra under tiden. Den ena ungdomen ska studera i USA, medan den andra ska arbeta som aupair i London. Båda ungdomarna har ett klart syfte med sina utlandsvistelser, vilket de tror kommer kunna gynna dem i framtiden sett till utbildning och karriär. Båda ungdomarna har också ett utstakat syfte med val av gymnasieutbildning och också skola, då båda ungdomarna kommer att gå på välrenommerade gymnasieskolor – vilket de lägger stor vikt vid. Inför valet av gymnasieutbildning ligger fokus på att inte stänga några dörrar inför framtiden vad gäller vidare studier och karriär. Båda ungdomarna vet också vad de vill göra i framtiden och hur de ska ta sig dit genom, exempelvis, val av utbildning. Den ena ungdomen vill bli åklagare, vilket också avspeglar sig i hennes gymnasieval. Hon är intresserad av balett, men ser ingen framtid inom det estetiska. Hon ska, precis som sin syster, studera på en av Stockholms mest åtråvärda gymnasieskolor, där det krävs höga betyg för att komma in. Vidare har alla i hennes släkt toppjobb och hög inkomst. Detta är något som hon känner sig pressad över, att hon måste prestera lika bra som övriga slakten – där ett yrke som, exempelvis, frisör inte skulle vara gott nog. Den andra Lidingöungdomen har författardrömmar, men vill också bli forskollärare för att ha något att falla tillbaka på om författardrömmen skulle misslyckas. Detta då hon poängterar vikten av att ha en säker inkomst. Gymnasievalet avspeglar dock hennes språkintresse snarare än intresset för barn. Tidigare hade hon vaga tankar på en mer praktiskt inriktad gymnasieutbildning, barn- och fritidsprogrammet, men valde slutligen en mer teoretisk utbildning. Detta då hon inte ville stänga några dörrar inför framtiden vad gäller, bland annat, högre studier. Samtliga Lidingöföräldrar har studerat på universitet/högskola. Ungdomarna upplever att deras föräldrar är engagerade i deras utbildning. Föräldrarna hjälper ofta till med läxor, guidar inför framtiden samt har engagerat sig i ungdomarnas gymnasieval. En av ungdomarna fick också tips av sin mamma om hur hon skulle gå tillväga för att höja sina betyg. Att ungdomarna får bra betyg är både viktigt för ungdomarna själva och deras föräldrar. Om de skulle komma hem med sämre betyg skulle föräldrarna hjälpa ungdomarna så det går bättre nästa gång. Vidare påtalar ungdomarnas föräldrar, bland annat, vikten av att göra läxorna direkt när man får dem samt vikten av att påbörja

vidare studier direkt efter gymnasiet, då ingen tid ska gå förlorad. Detta ”tänk” är också något som ungdomarna själva håller med om och lever efter. Föräldrarna är måna om att ungdomarna inte ska stänga några dörrar inför framtiden och värdesätter högre utbildning. Inom familjerna talas det ofta om framtiden, om utbildningsvägar och om alternativa vägar, såsom utlandsvistelser, som kan gynna ungdomarnas framtida utbildningar och karriärer. Båda ungdomarna har föräldrar som själva vistats utomlands för studier och arbete. Den ena ungdomen har också släkt som är väldigt engagerad i hennes framtid och utbildning. Enligt Lidingöungdomarna ska alla deras klasskompisar studera vidare på gymnasiet och många har redan planer på att läsa vidare på universitet/högskola. En av ungdomarna påtalar att det är en självklarhet att studera vidare om man kommer från Lidingö. Båda ungdomar upplever stark fokus på höga betyg och en av ungdomarna säger att vissa pressar sig själva för hårt. Båda ungdomarna säger också att majoriteten av deras klasskompisar strävar efter att bli framgångsrika, nå toppen, få status och välbetalda yrken.

Ingen av Botkyrkaungdomarna har en riktigt klar bild över vad de vill göra i framtiden. Den ena ungdomen vet ungefär vad hon vill arbeta med, men vet samtidigt inte hur hon ska ta sig dit vad gäller utbildningsvägar och dylikt. Hon vet heller inte vilket slags yrke hon ska inrikta sig på, men hon vill gärna studera vidare efter gymnasiet. Inspirationen till sin framtidsdröm har hon fått av en svensk bloggerska. Vad gäller gymnasiet valde hon utbildning efter stämningen på skolan, att hon skulle trivas och ha roligt, snarare än den specifika utbildningen, vilken hon inte vet särskilt mycket om. Vidare föredrar hon praktiska ämnen framför teoretiska, men ska samtidigt läsa en teoretiskt inriktad gymnasieutbildning. Den andra ungdomen vet inte vad han vill göra i framtiden, men han ska läsa en utbildning som är inriktad kring ett specifikt yrke som han tycker verkar spännande. För att arbeta som detta krävs i hög grad dock en universitets-/högskoleutbildning – något han i dagsläget inte vet om han vill. Ingen av ungdomarnas föräldrar har studerat på universitet/högskola. Bådas föräldrar är måna om att de går bra för ungdomarna i skolan, men de engagerar sig inte aktivt särskilt mycket. Den ena ungdomens föräldrar kan inte hjälpa till med läxor, då de inte behärskar det svenska språket tillräckligt väl och den andra ungdomen ber sällan om läxhjälp. Bådas föräldrar uppskattar när ungdomarna får bra betyg, men de blir inte arga om betygen skulle vara sämre. Ungdomarna talar sällan om framtiden med sina föräldrar. Bådas föräldrar anser, exempelvis, att gymnasievalet är ungdomarnas och har därför inte lagt sig i eller guidat dem i deras val. Ena ungdomens föräldrar anser att skolan är viktig, då de själva saknar högre utbildning och vantrivs med sina nuvarande yrken. De vill gärna att deras barn ska studera vidare på universitet/högskola, så att de ska få en bättre chans i livet än vad de själva har. Den andra ungdomens föräldrar bryr sig inte särskilt mycket om högre utbildning, då de själva började arbeta direkt efter gymnasiet och är

nöjda med det valet samt att de påtalar att man kan klara sig bra utan en högre utbildning. Enligt Botkyrkaungdomarna är majoriteten av deras klasskompisar skoltrötta och saknar motivation. Det talas sällan om betyg och framtidsplaner och det är få som vet vad de vill göra i framtiden. En av ungdomarna berättar att många klasskompisar gör allt för att komma undan i skolan och att de inte försöker – att läxhjälp finns att få, men att det inte utnyttjas. Samma ungdom berättar också att många klasskompisar talar om att bli rika, men att de samtidigt inte vet hur de ska bli det. Hon berättar dock att många tjejer talar om att gifta sig rikt, så de själva ska slippa göra något.

Analys

Broady (1991) skriver att kulturellt kapital också kallas bildningskapital (ibid: 171) och att elever med ett högt mått av kulturellt kapital, av den art som av andra tillerkännes högt värde, har goda utsikter till en privilegierad framtid (ibid: 174). Lidingöungdomarna uppvisar ett högre kulturellt kapital än Botkyrkaungdomarna. Detta då ungdomarna från Lidingö uppskattar och ägnar sig åt, exempelvis, teater, balett, litteratur, språk och klassisk musik. Ungdomarna från Botkyrka saknar, enligt dem själva, ett kulturellt intresse överlag. Lidingöungdomarnas största intressen är kulturellt inriktade, medan Botkyrkaungdomarna främst ägnar sig åt sport. Broady skriver att litteratur, teater och klassisk musik åsyftar ett slags finkultur, vilket utgör en viktig del av det kulturella kapitalet, enligt Bourdieus teori (ibid: 14). Detta stämmer emellertid överens med Lidingöungdomarnas intressen. Det kulturella kapitalet är vidare ett relationellt begrepp och verkar på så vis i förhållande till något annat. Även om exempelvis både klassisk musik och rock är kultur, har klassisk musik, som Lidingöungdomarna uppskattar, ett högre symboliskt värde (Broady 1989: 1) än rockmusik, vilket Botkyrkaungdomarna i hög grad lyssnar på. Lidingöungdomarnas kulturella intressen är således av den art som i hög utsträckning präglas av de som av andra tillerkännes högt värde (Broady 1991: 174). Ungdomarnas olika kulturintressen genererar emellertid olika former av kulturellt kapital. Vi kan också urskilja att ungdomarnas kulturella intressen, eller bristen av det, även speglar deras föräldrar. Detta då Lidingöföräldrarna har samma kulturella intresse som sina barn, medan Botkyrkaföräldrarna precis som sina barn saknar ett nämnvärt intresse. Broady skriver vidare att det kulturella kapitalet främst handlar om förmågor samt handlings- och orienteringsmöjligheter (ibid: 175) och att de mest betydelsefulla fördelar med att ha ett högt, nedärvt kulturellt kapital är kunskaper om utbildningsvägar (Broady 1985: 55). Broady skriver också att elever som ärvt ett högt kulturellt kapital har bättre chanser att förvärva ett värdefullt utbildningskapital och därigenom erhålla ett välavlönat arbete i framtiden (1991: 175).

Broady skriver att barn från de högre samhällsklasserna, såsom många Lidingöbor, enligt

Bourdieu, redan från den tidiga barndomen har ett överlägset kulturellt kapital (1985: 51), vilket vi kan urskilja då Lidingöungdomarna alltså visar på ett högre kulturellt kapital än Botkyrkaungdomarna. Att det kulturella intresset överlag skiljer sig områdena emellan kan vidare härledas till ungdomarnas habitus. Broady skriver, enligt Bourdieus teori, att habitus är ett slags erfarenhetsbaserat system, vilket börjar redan i den tidiga barndomen och formas av, exempelvis, familj och skola. Habitussystemet är avgörande för hur människor handlar, tänker och uppfattar sin omvärld och grundar sig främst på sociala erfarenheter (1991: 225). Broady skriver också att habitus är de strategier som människor utvecklar för att förfoga över sina kapitalinnehav (ibid: 182). Att Lidingöungdomarna tycks ha ett högre kulturellt kapital än Botkyrkaungdomarna kan emellertid härledas till det bostadsområde de bor och är uppväxta i. Detta då även ungdomarnas vänner visade på liknande kulturella intressen, eller bristen av det, som ungdomarna själva. Majoriteten av ungdomarnas vänner kommer från samma områden och har förmodligen också liknande social bakgrund som ungdomarna själva. Lidingöungdomarnas vänner visade på ett stort kulturellintresse gällande, exempelvis, balett och teater, medan Botkyrkaungdomarnas vänner inte uppvisade något nämnvärt kulturellt intresse överlag. Broady skriver att kulturellt kapital, enligt Bourdieu, syftar till att belysa dominansförhållanden som tenderar att gälla för samhället som helhet (ibid: 171). Alltså skulle Lidingö och Botkyrkas olika socioekonomiska status kunna synliggöras via tillgången på kulturellt kapital. Sett till bland annat medelinkomsten, som på Lidingö låg på 421 200 kronor år 2011 (Lidingö stad), anses Lidingö vara ett resursstarkt område med invånare tillhörande högre samhällsklasser, medan Botkyrka och dess invånare många gånger anses vara det motsatta. Barn som är uppväxta på Lidingö har många gånger tillträde till kulturella arenor i högre utsträckning och kan på så vis exponeras för olika former av kultur på ett annat sätt än barn som växer upp i resurssvaga områden. Detta kan dels bero på föräldrarnas ekonomiska förutsättningar – att de har råd att ta med sina barn på, exempelvis, teater, men också på grund av föräldrarnas egna kulturella och sociala kapital som de erhållit genom, bland annat, sin uppväxt och utbildning. Vidare skriver Broady att kulturellt kapital, enligt Bourdieu, handlar om smak vad gäller musik, litteratur och konst. Båda Lidingöungdomarna uppskattar exempelvis klassisk musik, medan Botkyrkaungdomarna enligt dem själva aldrig skulle lyssna på den typen av musik. Kulturformer som symboliskt sett anses ha ett högre värde, såsom klassisk musik, balett och opera, förknippas många gånger i större uträkning med resursstarka områden. Sannolikheten är med andra ord ofta större att, exempelvis, föräldrar bosatta i resursstarka områden kommit i kontakt med denna form av kultur på ett annat sätt än föräldrar från resurssvaga områden – vilket på så vis också kan föras över till barnen. Detta kan vara en anledning till att ungdomarnas kulturella smak skiljer sig områdena

emellan. Uppväxten på Lidingö kan emellertid ha stimulerat till ett större och bredare intresse för kultur än för de som växt upp i Botkyrka.

Ungdomarnas utbildningsplaner samt sätt att resonera och värdera utbildning skiljer sig också åt områdena emellan. Lidingöungdomarna har både en klar bild över vad de ska studera till och sedan arbeta med i framtiden, men även hur de ska ta sig dit. Att studera på universitet/högskola är en självklarhet för båda ungdomarna. De har tydliga handlingsstrategier vad gäller, bland annat, val av utbildning och specifika skolor samt även nyttan med att behärska olika språk och utlandsvistelser som kan komma att gynna deras framtida studier och karriärer. Vikt ligger vid att inte stänga några dörrar inför framtiden sett till vidare studier och karriär. Till skillnad från detta, saknar Botkyrkaungdomarna en klar bild över deras framtid vad gäller studier och karriär. Valen som Botkyrkaungdomarna gör vad gäller, exempelvis, gymnasiet är inte lika genomtänkta som Lidingöungdomarnas. Ingen av Botkyrkaungdomarna säger sig tycka om teoretiska ämnen, samtidigt ska båda läsa teoretiska gymnasieutbildningar. En av ungdomarna säger att hon inte vet så mycket om den utbildning hon ska läsa. Hennes gymnasieval grundades istället på att hon hört att stämningen på skolan är bra. Hon lägger således vikt vid att hon ska ha roligt och trivas i skolan, snarare än nyttan av den specifika utbildningen. Lidingöungdomarna uppvisar, till skillnad från Botkyrkaungdomarna, ett klart syfte med sina val och vet också hur dessa kan komma att gynna deras framtida mål vad gäller utbildning och karriär. De uppvisar således ett mer långsiktigt ”tänk” än Botkyrkaungdomarna. Lidingöungdomarnas gymnasieval präglades både av val av specifika utbildningar som kan komma att gynna deras framtidsplaner – men också av val av skola. Båda Lidingöungdomarna framhåller vikten av att också skolorna ska ha bra rykte, vara välrenommerade och seriösa. Att ha läst på de skolor som Lidingöungdomarna ska göra inget, exempelvis, ofta status i form av symboliskt kapital (Broady 1989: 1) - att det värderas högre att ha läst på dessa skolor än på de flesta andra gymnasieskolor i Stockholm. Dessa skolor kan också ge ett ökat handlingsutrymme inför framtiden då, bland annat, värdefulla kontakter kan knytas. De sociala relationerna som erhålls via utbildning kan ofta vara en viktig resurs inför framtiden. Precis som en av Botkyrkaungdomarna, grundas alltså även Lidingöungdomarnas gymnasieval i hög grad av de specifika skolorna. Dock skiljer sig anledningarna, då Lidingöungdomarnas val präglas av ett slags nytta inför framtiden, medan Botkyrkaungdomen ville trivas och ha en rolig gymnasietid.

Att ungdomarnas framtidsresonemang, planer och handlingsstrategier skiljer sig åt områdena emellan kan, utöver tillgången av kulturellt kapital som tidigare nämnts, även bero på deras sociala kapital. Broady skriver, enligt Bourdieus teori, att kapitalbegreppen kan liknas vid värden, tillgångar och resurser. Dessa kapital används som ett slags redskap för att belysa att något erkännes

och igenkännes som överlägsna (1991: 169). Det sociala kapitalet handlar främst om relationen mellan tillgångar och föreställningar om dessa tillgångar (ibid: 179). Till skillnad från Lidingöungdomarna uppvisar Botkyrkaungdomarnas omgivning i hög grad svagare tillgångar och resurser vad gäller, bland annat, kulturellt kapital, utbildningskapital och även ekonomiskt kapital. Botkyrkaungdomarnas omgivning ses på så vis inte som en resursstark ”tillgång” på samma sätt som Lidingöungdomarnas. Till skillnad från Botkyrkaföräldrarna, har samtliga Lidingöföräldrar studerat på universitet/högskola och har därigenom också utbildningskapital. De uppvisar även, som tidigare nämnts, ett starkare kulturellt kapital. Detta dels genom deras intressen, men även genom deras utbildning. Broady skriver att utbildningskapital, enligt Bourdieus teori, konverteras till kulturellt kapital och också tvärtom genom ett slags växelverkan (ibid: 213). Broady skriver vidare att en individs sociala kapital är avgörande för dennes möjligheter att tillskansa sig utbildningskapital (ibid).

Lidingö- och Botkyrkaungdomarnas föräldrar engagerar sig på olika sätt i sina barns utbildning och framtid. Lidingöföräldrarna är mer aktiva i sina barns utbildning och framtidsplaner genom att de hjälper till med läxor, ger råd och guidar inför framtiden. Det talas mycket om framtiden hemma och vikten av högre utbildning. Vi kan också urskilja att Lidingöföräldrarna, på ett annat sätt än Botkyrkaföräldrarna, vill hålla ett öga på sina barns studier. Lidingöföräldrarna engagerar sig aktivt om deras barn, exempelvis, skulle komma hem med sämre betyg. De påtalar också, bland annat, vikten av att göra läxorna direkt samt vikten av att påbörja vidare studier direkt efter gymnasiet, då ingen tid ska gå förlorad. Detta ”tänk” är också något som Lidingöungdomarna själva håller med om och lever efter. I likhet med detta skriver Broady att de människor som karaktäriseras av ett slags ”småborgelig” habitus, som många Lidingöbor, i de flesta fall premierar hög utbildning och goda prestationer i skolan (ibid: 233), precis som Lidingöföräldrarna således verkar göra. Botkyrkaföräldrarna å andra sidan hjälper inte till med läxor, då den ena ungdomens föräldrar inte behärskar det svenska språket tillräckligt väl medan den andra ungdomen sällan ber om läxhjälp. Det talas lite om framtiden hemma och Botkyrkaföräldrarna har exempelvis, till skillnad från Lidingöföräldrarna, inte engagerat sig i ungdomarnas gymnasieval då de anser att det är upp till ungdomarna själva att bestämma.

Den ena Lidingöungdomens största intresse är balett, men hon ser ingen framtid inom det estetiska. Hon berättar att alla i släkten har toppjobb och höga inkomster, vilket hon känner sig pressad över då hon vill prestera lika bra som alla andra. Utbildning är något som för denna ungdom och hennes familj verkar vara av stor vikt för att uppnå framgång. Den andra Lidingöungdomen har författardrömmar, men både hon själv och familjen menar samtidigt att det är viktigt att ha en ”plan

b” för att försäkra sig om en säker inkomst. Den ena Botkyrkaungdomens föräldrar betonar vikten av en högre utbildning, då de inte vill att barnen ska bli som dem eftersom de själva saknar utbildning och inte trivs med sina nuvarande arbeten. Dessa föräldrar saknar dock, till skillnad från Lidingöföräldrarna, i hög grad resurser för att kunna guida sina barn vad gäller, exempelvis, utbildningsvägar. För den andra Botkyrkaungdomens föräldrar spelar inte högre utbildning någon roll, då de själva började arbeta efter gymnasiet och påtalar att man kan klara sig bra också utan utbildning. Genom detta kan vi urskilja att omgivningen speglar ungdomarnas sätt att både se och resonera kring utbildning och karriär. Enligt Nygren (2007) erhåller man kompetensen kring att utveckla strategier för att nå sina framtidsyrkesdrömmar av, bland annat, sina föräldrar (ibid: 117). Båda Lidingöungdomarnas omgivning, i form av exempelvis familjerelationer, har på så vis bidragit till deras framtidsvisioner och hur de resonerar kring utbildning och karriär. Botkyrkaungdomarnas omgivning saknar, som tidigare nämnts, i stor utsträckning de resurser som krävs för att bistå med adekvat vägledning vad gäller, bland annat, utbildningsvägar. Detta blir också tydligt då den ena Botkyrkaungdomen finner sin inspiration utifrån – från en bloggerska hon inte känner snarare än från människor i sin närhet. Lidingöungdomarnas val vad gäller, exempelvis, framtidsvägar såsom val av gymnasieskola och utlandsvistelser har i hög grad präglats av deras omgivning, deras sociala kapital. Lidingöföräldrarna har, som tidigare nämnts, själva studerat på universitet/högskola samt även vistats utomlands för studier och arbete och vet således vilka möjligheter detta bringar inför framtiden. Genom föräldrarnas erfarenheter öppnas på så vis också dörrar för ungdomarna.

Ungdomarnas handlingsstrategier, värderingar och sätt att resonera kring utbildning och karriär kan återigen knytas till deras habitus. Broady skriver att habitus, enligt Bourdieus teori, syftar till att belysa sambandet mellan sociala förhållanden och individers beteenden. Människors agerande, tankar, uppfattningar och värderingar är ett slags resultat av mötet mellan dess habitus och de sociala sammanhang där de figurerar (1991: 228). Habitus är på så vis avgörande för hur vi väljer, exempelvis, utbildningar. Vad Broady skriver om habitus kan också urskiljas vad gäller ungdomarnas berättelser om deras klasskompisar. Dessa är ofta uppväxta i samma områden och delar sannolikt liknande bakgrund som ungdomarna själva och därigenom också liknande habitus. Broady skriver att de sociala förhållandena finns lagrade inom oss och att habitussystemet främst grundar sig på sociala erfarenheter (ibid: 228). Enligt Lidingöungdomarna ska alla deras klasskompisar studera vidare på gymnasiet samt att många redan har planer på vidare studier. En av ungdomarna berättar att det är en självklarhet att studera vidare efter gymnasiet om man kommer från Lidingö. Fokus ligger på bra betyg och ungdomarna upplever betygshets samt att många pressar sig själva för hårt. Det talas också mycket om framtiden. Alla vill bli framgångsrika, nå

toppen och få välbetalda yrken som inget status. I Botkyrka upplever dock ungdomarna det motsatta bland sina klasskompisar. De menar att de flesta är skoltrötta och saknar motivation. En av ungdomarna berättar att många klasskompisar inte ens försöker i skolan. Det talas sällan om betyg och framtidsplaner. De flesta vet heller inte vad de vill göra i framtiden. I likhet med detta skriver Bunar (2001) att skolmotivationen många gånger är lägre bland elever som växt upp i negativt stämplade områden (ibid: 277), som ungdomarna från Botkyrka. Om majoriteten i klassen, exempelvis, har låg studiemotivation är sannolikheten att ens egen studiemotivation också blir lägre. Broady skriver också att elevers mer eller mindre goda utbildningsresultat kan härledas till deras skilda uppsättningar av såväl förutsättningar som förkunskaper som de fått med sig från den samhällsklass de växt upp i (1991: 236) – och kan emellertid också påverkas av vilket bostadsområde man är uppväxt i.

Lidingö och Botkyrka skiljer sig åt beträffande socioekonomisk status, vilket kan påverka ungdomarnas sätt att se på utbildning, men också hur de tillgodogör sig denna. I likhet med detta skriver Nygren att socioekonomisk bakgrund påverkar hur elever förhåller sig till skolan som ett verktyg inför framtiden (2007: 116). Broady skriver också att det sociala kapitalet är avgörande genom hela skoltiden i form av hur man, bland annat, tar till sig och hanterar sin utbildning (1991: 220). Botkyrkaungdomarna och deras omgivning saknar i hög grad de kapitaltillgångar, såsom kulturellt kapital, utbildningskapital, som Bourdieu beskriver som en viktig förutsättning för goda utbildningsresultat (ibid: 236). Bunar skriver i likhet med detta att föräldrarnas bristande tillgång till olika kapitalformer också avspeglar sig för barnen i skolan (ibid: 277). Exempelvis, barn, vars föräldrar är resursstarka sett till att de är högutbildade och höginkomsttagande samt bor i ett resursstarkt område, präglas många gånger av sin omgivning. Att Lidingöungdomarnas klasskompisar talar om att ”nä toppen” kan på så vis härledas till deras bostadsområde. Majoriteten av dessa klasskompisar bor förmodligen också på Lidingö och kommer på så vis sannolikt inte sällan från välbärgade och framgångsrika familjer, där föräldrarna ofta både har och värdesätter utbildningskapital på grund av deras egen bakgrund samt den omgivning de lever i. Att utbildning på så vis ses som ett självklart redskap för framgång. I likhet med detta skriver Broady att det sociala ursprunget är den faktor som, utöver exempelvis kön och ålder, är avgörande för individers attityder kring utbildning (1991: 220). I Léon Rosales (2007) studie, om en skola i Botkyrka kommun, såg inte eleverna särskilt ljus på sin framtid när det kom till utbildning och karriär. Enligt Léon Rosales har somliga barn, redan vid en ålder av tolv år, förlorat tron på att skolans löfte om en ljus framtid gäller dem (ibid: 108). Till skillnad från Lidingöungdomarna verkar inte Botkyrkaungdomarna se utbildning som en lika självklar väg till framgång. Enligt en av

Botkyrkaungdomarna talar, exempelvis, många tjejer istället om att gifta sig rikt, så de själva ska slippa göra något. För Lidingöungdomarna kan vi också urskilja att det ekonomiska kapitalet i form av god inkomst värderas högt. Dessa ungdomar verkar i hög grad drivas av en ekonomisk fokus, då ett välbetalt arbete verkar vara drivkraften till att studera samt nå goda resultat i skolan. Broady skriver att sociala grupper med höga ekonomiska tillgångar, enligt Bourdieu, de senaste decennierna blivit alltmer beroende av utbildning för att bibehålla sina samhällliga positioner. Snarare än att, exempelvis, överta familjeföretaget utan någon vidare utbildning, har det mer och mer gått mot att en högre utbildning är att föredra (1985: 60). Detta kan också vara en anledning till att utbildning är viktigt för dessa ungdomar. Sättet att se på utbildning och också framtid skiljer sig här vad gäller Botkyrkaungdomarna. Dessa ungdomars syfte med arbete verkar inte vara desamma som för Lidingöungdomarna, då de berättar att de snarare eftersöker ett roligt arbete än hög inkomst och status.

6 Slutsats och diskussion

Detta avsnitt omfattar studies avslutande del och inleds med en slutsats, där vi kommer att pröva vår tes samt besvara vår frågeställning. Därefter följer en diskussion, där studiens slutsatser kommer att diskuteras.

6.1 Slutsats

Syftet med denna uppsats var att undersöka hur uppväxten i segregerade bostadsområden med olika socioekonomisk status påverkar ungdomars handlingsstrategier inför framtiden. Vi ville se hur kapitaltillgångar och habitus påverkar ungdomars resonemang, sett till utbildning och karriär, baserat på bostadsområdestillhörighet. Vår tes var att ungdomars handlingsstrategier inför framtiden skiljer sig beroende på var de växt upp. Vi trodde att ungdomar från bostadsområden med högre socioekonomisk status, som Lidingö, ofta är mer resurstarka och på så vis enklare kan navigera sig inför framtiden - att de i större mån inte bara vet vad de vill göra i framtiden, utan att de i högre grad också vet vilka vägar de ska ta för att uppnå sina mål.

Genom denna studie har vår tes kunnat styrkas. Lidingö och Botkyrka är bostadsområden med olika socioekonomisk status, vilka präglas av boendesegregation både i sig själva, men även i relation till varandra. Lidingö och Botkyrka betraktas inte sällan som varandras motsats. Sett till socioekonomisk status ligger Lidingö bland de högsta inom Stockholms län, medan Botkyrka ligger bland lägsta. Genom denna studie har vi funnit att ungdomarna från respektive bostadsområde

skiljer sig åt sett till deras resonemang och handlingsstrategier inför framtiden. Till skillnad från Botkyrkaungdomarna, så vet Lidingöungdomarna inte bara vad de vill göra i framtiden, vad gäller utbildning och karriär, utan också hur de ska ta sig dit. Lidingöungdomarna uppvisar ett långsiktigt ”tänk” och tydliga handlingsstrategier genom, exempelvis, val av gymnasieutbildning. Den röda tråden i Lidingöungdomarnas val präglas av att inte stänga några dörrar inför framtiden samt att varje val de gör vad gäller, exempelvis, utbildning och planerade utlandsvistelser ska vara till nytta och på så vis gagna deras framtid. Denna röda tråd och långsiktiga fokus är något som Botkyrkaungdomarna saknar, då de inte har någon klar uppfattning om vad de vill göra i framtiden eller hur de ska gå tillväga för att uppnå eventuella mål.

Anledningen till att ungdomarnas resonemang och handlingsstrategier inför framtiden är olika områdena emellan, kan bero på att deras kapitaltillgångar och habitus skiljer sig. Detta kan i sin tur härledas till det bostadsområde som de bor och växt upp i – exempelvis genom vilka resurser och tillgångar som finns i området och därigenom också dess invånare. Lidingöungdomarna uppvisar ett högre mått av kapitaltillgångar vad gäller främst kulturellt och socialt kapital än Botkyrkaungdomarna. Vi kan urskilja att dessa kapitaltillgångar kan vara en viktig faktor sett till hur ungdomarna resonerar kring utbildning och karriär, men också hur deras handlingsstrategier inför framtiden yttrar sig. Till skillnad från Botkyrkaungdomarna, har Lidingöungdomarna ett socialt kapital som kan ha spelat en betydande roll för dessa ungdomars resonemang och handlingsstrategier inför framtiden. Lidingöungdomarnas omgivning, sett till bland annat familj, vänner och klasskompisar, uppvisar ett högre mått av kapitaltillgångar såsom kulturellt kapital, utbildningskapital och ekonomiskt kapital och blir på så vis resursstarka. Lidingöungdomarnas omgivning anses, via sina kapitaltillgångar, ha ett högre symboliskt värde och genererar på så vis ett värdefullt socialt kapital för dessa ungdomar. Botkyrkaungdomarnas omgivning, å andra sidan, uppvisar svaga kapitaltillgångar och blir på så vis inte en lika värdefull resurs som Lidingöungdomarnas omgivning. Vidare är ett högt mått av kapitaltillgångar i form av kulturellt kapital, utbildningskapital och ekonomiskt kapital, många gånger vanligare hos människor från resursstarka bostadsområden, såsom Lidingö. Dessa kapitaltillgångar ger, tillsammans med det sociala kapitalet, ofta ungdomar som växer upp i områden likt Lidingö ett slags försprång sett till utbildning och karriär. Detta då dessa ungdomar, genom sina kapitaltillgångar, många gånger är mer välinformerade vad gäller bland annat utbildningsvägar – vilket denna studie visar på. Denna studie visar också att ungdomar från resursstarka områden likt Lidingö, via sina högre mått av kapitaltillgångar kan ha godare chanser att uppnå sina mål. Detta då de i högre grad än ungdomar från resurssvaga områden likt Botkyrka har kunskaper om hur de ska gå tillväga.

Vi kan, som tidigare nämnts, urskilja att ungdomarna i denna studie har olika mått av kapitaltillgångar beroende på bostadsområdestillhörighet, vilket i sin tur har lett fram till olika habitus. Habitus kan jämföras med sociala erfarenheter, vilka formas av, exempelvis, familj och skola och syftar till att belysa sambandet mellan sociala förhållanden och människors beteenden. Att människors agerande, och värderingar på så vis är ett slags resultat av mötet mellan dess habitus och sociala sammanhang (Broady 1991: 228). Att ungdomarna från Lidingö och Botkyrka i denna studie skiljer sig sett till resonemang och handlingsstrategier inför framtiden, men sinsemellan är lika, kan således härledas till deras habitus och på så vis också till det bostadsområde de växt upp i. Botkyrkaungdomarnas svaga kapitaltillgångar, tillsammans med deras habitus – vilket bland annat kan härledas till uppväxten i ett mindre resursstarkt område - kan på så vis vara en anledning till att de i hög grad verkar sakna den vetskap som Lidingöungdomarna har om hur de, exempelvis, ska navigera sig i utbildningssystemet för att uppnå sina framtida mål.

6.2 Diskussion

Vi har kunnat urskilja att ungdomarna i denna studie har olika mått av kapitaltillgångar och också olika habitus beroende på bostadsområdestillhörighet. Lidingöungdomarna uppvisar både ett starkare kulturellt och socialt kapital än Botkyrkaungdomarna, vilket kan vara en avgörande faktor till att ungdomarnas resonemang och handlingsstrategier inför framtiden, sett till utbildning och karriär, skiljer sig områdena emellan. Vi har även kunnat urskilja att förekomsten av dessa kapital kan härledas till det område ungdomarna bor och är uppväxta i. I motsats till Botkyrkaungdomarna, uppvisar Lidingöungdomarna tydliga framtidsmål vad gäller utbildning och karriär. De visar även på alternativa framtidsmål. Utbildning är viktigt för samtliga ungdomar i denna studie och också deras föräldrar, men vi kan urskilja att kunskapen om exempelvis utbildningsvägar och värderingar skiljer sig – vilket i hög grad kan bero på ungdomarnas omgivning och deras resurser i form av kapitaltillgångar. Detta avspeglar sig, exempelvis, i hur ungdomarna resonerade vid val av gymnasieutbildning. Lidingöungdomarnas gymnasieval är strategiska och präglas av att inga dörrar inför framtiden ska stängas. Detta kan urskiljas genom att de uppvisar en medvetenhet gällande hur både utbildning, men också val av specifika skolor kan gynna dem i framtiden.

Botkyrkaungdomarna uppvisar inte samma målfokuserade och långsiktiga ”tänk”. Gymnasievalet för en av ungdomarna präglades, exempelvis, av stämningen på skolan snarare än själva utbildningen – vilken hon inte visste särskilt mycket om.

Att Lidingöungdomarna har tydliga handlingsstrategier inför framtiden kan i hög grad bero på att de redan nu har klara mål. De vill bli åklagare och förskollärare och gör sina val inför framtiden

därefter. Det är således enklare att söka information, om exempelvis utbildningar, om man vet vad man letar efter, vilket alltså kan påverka att ungdomarnas handlingsstrategier skiljer sig områdena emellan. Vidare kan det faktum att Lidingöungdomarna, vid en ålder av 15 år, redan har så tydliga mål inför framtiden härledas till deras omgivning och habitus. Till skillnad från Botkyrkaungdomarna, berättar Lidingöungdomarna att de ofta talar om framtiden både hemma och i skolan och att föräldrarna aktivt engagerar sig i deras utbildning och framtid. De berättar också om betygshets och att det är en självklarhet att studera vidare efter gymnasiet om man kommer från Lidingö. Att nå toppen, få ett välbetalt och statusfyllt arbete är också något som ungdomarna berättar om. Vi kan här urskilja en tydlig och målinriktad framtidsfokus som i hög grad präglas av ekonomiska drivkrafter. Botkyrkaungdomarna tycks sakna denna fokus. Även om en av Botkyrkaungdomarna vet på ett ungefär vad hon vill arbeta med i framtiden, vet hon varken om man kan kalla det ett yrke eller vilka vägar hon ska ta för att uppnå sitt mål. På grund av hennes omgivning, både sett till familj och skolmiljö, har hon inte erhållit samma resurser och därigenom de tydliga handlingsstrategier inför framtiden som Lidingöungdomarna uppvisar.

Botkyrkaungdomarna berättar, exempelvis, om en skolmiljö, vilken i hög grad präglas av skoltrötta elever utan motivation. För Botkyrkaungdomarna och deras klasskompisar verkar inte utbildning vara det självklara redskapet för att nå framgång. En av Botkyrkaungdomarna berättar, i likhet med Lidingöungdomarna, att många klasskompisar talar om att tjäna mycket pengar i framtiden. Hon berättar dock att de inte vet hur de ska gå tillväga, men att en del tjejer talar om att gifta sig rikt så att de själva ska slippa göra något. Detta resonemang skiljer sig markant från Lidingöungdomarna. Vidare präglas Botkyrkaungdomarnas val, sett till utbildning och karriär, av att trivas och ha roligt snarare än att uppnå framgång, status och välbetalda yrken. Emellertid skapas ofta ungdomars visioner om sin framtid utifrån deras omgivning, då deras mål många gånger speglas av den verklighet de växer upp i. Att Lidingö och Botkyrka är områden med olika socioekonomisk status och resurser avspeglar sig på så vis även vad gäller barnen och ungdomarna som växer upp där.

I denna studie har vi både dragit slutsatser gällande ungdomarna själva, men vi har även dragit slutsatser gällande ungdomarnas omgivning, sett till familj, vänner och klasskompisar. Dessa slutsatser har sedan, i viss mån, kommit att appliceras på respektive bostadsområde i stort. Detta kan kritiseras, då vi endast har grundat våra slutsatser utifrån ungdomarnas berättelser om deras omgivning. Vidare är urvalet i denna studie förhållandevis litet. Utifrån vårt empiriska material har vi dock kunnat urskilja tydliga tendenser kring att ungdomarnas resonemang och handlingsstrategier inför framtiden skiljer sig beroende på deras bostadsområdestillhörighet. Normalt närmar sig forskning frågan om ungdomar, boendesegregation, utbildning och framtid

genom begrepp som kön, klass och etnicitet. Denna studie belyser dock ämnet utifrån bostadsområdestillhörighet och utgår på så vis från ett perspektiv som tidigare inte, isolerat, har berörts i högre utsträckning. Vi anser därför bostadsområdestillhörighet, i relation till detta forskningsfält, vara en intressant aspekt att ta i beaktande vad gäller ungdomar och framtidsmål.

7 Referenslista

7.1 Litteratur

- Arnman, G. & Jönsson, I. (1985). *Segregation och svensk skola : en studie av utbildning, klass och boende*. Lund : Arkiv.
- Arvastson, G., Ehn, B. & Laserna, J. (2007). *Kulturnavigering i skolan*. Malmö : Gleerups utbildning.
- Broady, D. (1989). *Kapital, habitus, fält : några nyckelbegrepp i Pierre Bourdieus sociologi*. Stockholm : UHÄ.
- Broady, D. (1985). *Kultur och utbildning: om Pierre Bourdieus sociologi*. Stockholm : UHÄ, FoU-enheten.
- Broady, D. (1991). *Sociologi och epistemologi : om Pierre Bourdieus författarskap och den historiska epistemologin*. Stockholm : HLS Högsk. för lärarutbildning.
- Bunar, N. (2001). *Skolan mitt i förorten: fyra studier om skola, segregation, integration och multikulturalism*. Diss. Växjö : Univ., 2001.
- Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.
- Franzén, M. (2008). Problemet segregation: en orättvis jämförelse. I: Magnusson Turner, L. (red.) *Den delade staden*. Umeå: Boréa.
- Kallstenius, J. (2010). *De mångkulturella innerstadsskolorna : om skolval, segregation och utbildningsstrategier i Stockholm*. Diss. Stockholm : Stockholms universitet.
- Kvale, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund : Studentlitteratur.
- Léon Rosales, R. (2007). Vad vill du bli när du blir stor? Om framtiden i skolan. I: Arvastson, G., Ehn, B. & Laserna, J. *Kulturnavigering i skolan*. Malmö : Gleerups utbildning.
- Magnusson Turner, L. (red.) (2008). *Den delade staden*. Umeå: Boréa.
- Nygren, G. (2007). Framgångsrika elever. Ambitionsnivå som kulturmönster I: Arvastson, G., Ehn, B. & Laserna, J. *Kulturnavigering i skolan*. Malmö : Gleerups utbildning.
- Thurén, T. (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. Stockholm: Liber
- Åhlund, A. (1997). *Multikultiungdom : kön, etnicitet, identitet*. Lund : Studentlitteratur .

7.2 Elektroniska källor

Botkyrka kommun

Tillgänglig:

<http://www.botkyrka.se/besokare/ombotkyrka/kommunfakta/botkyrkaisiffrorstatistik>

(2013-08-06)

Tillgänglig:

<http://www.botkyrka.se/besokare/seochgora/kulturhistoriskaguiden/Miljonprogrammet>

(2013-08-06)

Dagens nyheter

Tillgänglig:

<http://www.dn.se/ledare/kolumner/peter-wolodarski-siffran-som-sammanfattar-stockholms-problem?rm=print>

(2013-08-06)

Lidingö stad

Tillgänglig:

http://www.lidingo.se/download/18.2493972d13b1df01aa01ad8/Liding%C3%B6faktiskt2012_1%C3%A5gupp1%C3%B6st.pdf

(2013-08-06)

Skolverket

Tillgänglig:

http://siris.skolverket.se/reports/rwservlet?cmdkey=common&geo=1&report=kommunsammanstallning&p_verksamhetsar=2012&p_jamforelsegrupp=&p_kommunkod=0186

(2013-08-06)

http://siris.skolverket.se/reports/rwservlet?cmdkey=common&geo=1&report=kommunsammanstallning&p_verksamhetsar=2012&p_jamforelsegrupp=&p_kommunkod=0127

(2013-08-06)

Statistiska centralbyrån

Tillgänglig:

http://www.scb.se/Pages/List_257217.aspx

(2013-08-06)

Uppsala universitet

Tillgänglig:

<http://www.skeptron.uu.se/broadly/>

(2013-08-06)

Bilaga

Intervjuguide

Bakgrund

- Ålder och årskurs?
- Var bor du? Bott där större delen av livet?

Sociala relationer

- Var bor de kompisar du umgås mest med?
- Har du kompisar från andra områden?
- Har du gått i skola i ditt bostadsområde hela tiden?
- Vad jobbar dina föräldrar med?
- Har dina föräldrar studerat på universitet/högskola?
- Vad gör dina syskon? Studier (universitet/högskola), arbete, framtidsplaner?
- Vad gör du på fritiden? Hobby, ex. onstrument, sport. Varför?
- Intressen? Varför? Ursprung till intressen?
- Har dina vänner samma intressen/hobbys?
- Vilken musik lyssnar du på? Musik du aldrig skulle lyssna på? Varför?
- Vilken musik lyssnar dina vänner på?
- Läser du böcker på fritiden? Vilken typ av böcker? Om ja, varför? Om nej, varför?
- Film/tv/dator/tv-spel? Vad i så fall? Hur mycket tid/dag?
- Om du skulle bli medbjuden på en teaterpjäs/opera/liknande – hur skulle du ställa dig inför det? Varför? Skulle du själv kunna tänka dig att lägga pengar på något liknande?
- Vad brukar du och din familj hitta på om ni är lediga? Brukar ni göra aktiviteter tillsammans – om ja – vilka? Om nej, varför?
- Föräldrars intressen, vad de gör på fritiden? (ex. sport, teater)

Utbildning och framtid

- Hur trivs/upplever du skolan?
- Favoritämne? Varför?
- Kan du fler språk än svenska/engelska? Vilka? Läser du fler språk i skolan nu? Något du vill fortsätta med? Intressant med språk?
- Tycker du att skola/utbildning är viktig? Varför?
- Vad tycker du att syftet med skola/utbildning är?
- Har du gått i en annan skola tidigare? Om ja – varför bytte du?

- Vad tycker du om andra skolor i jämförelse med den du går i? Skulle du vilja byta – varför?
- Vad tycker dina föräldrar om skolan? Viktigt med utbildning? Viktigt med bra betyg?
- Hur mycket tid/dag lägger du på läxor och skolarbeten?
- Är dina föräldrar engagerade i din utbildning? Hjälper med läxor och liknande? Varför/varför inte?
- Är det viktigt att få bra betyg? Vilken grad? Varför?
- Hur reagerar dina föräldrar om du kommer hem med bra/dåliga betyg? Får du belöning om du har gjort bra ifrån dig? Viktigt med höga betyg? Varför i så fall?
- Hur klasskompisar resonerar kring skolan? Är det viktigt att göra bra ifrån sig? Bra betyg?
- Hur resonerar klasskompisar kring en person som är en ”pluggis”. Är det något positivt eller negativt att vara det? Varför?
- Pratas det mycket om vikten av bra betyg från lärarnas sida?
- Vad är din framtidsdröm?
- Vad vill du arbeta med i framtiden? Var har du fått det ifrån? Hur har du tänkt uppnå det?
- Vad tycker dina föräldrar om dina framtidsplaner? Är de engagerade i din framtid? Har de påverkat dina planer? På vilket sätt?
- Vill dina föräldrar att du ska arbeta med något särskilt i framtiden? Vad tycker du om det?
- Pratar ni mycket om framtiden/yrken och liknande hemma/bland kompisar?
- Hur ser du på din framtid?
- Gymnasieplaner? Vill du studera vidare direkt efter 9:an? Vilket program? Hur kom du fram till det? Är det intressen – eller att det ”öppnar vägar inför framtiden” som styr? Vad tycker dina föräldrar om ditt val? Har de påverkat dig?
- Val av skola - närheten av var du bor eller val på grund av, ex., speciell inriktning?
- Vad har dina vänner/klasskompisar för planer? Många som ska studera vidare?
- Har du några planer redan nu efter gymnasiet? Varför? Utbildning? Redan nu tänkt ut framtida utbildning/skola osv – varför? Var har du fått det från? (själv/föräldrar/syo).
- Hur ska du uppnå dina framtidsmål? På vilket sätt? Vad kommer att krävas? Vad tycker dina föräldrar om dina ”strategier”? Påverkat?